

บทที่ 3 ผลการวิจัย

1. สถานการณ์และผลกระทบที่เกิดจากสาธารณภัย

1.1 วิกฤติภัย

วิกฤติภัยเป็นภัยธรรมชาติที่เกิดจากลมพายุ ซึ่งไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแน่นอนว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด และจะรุนแรงขนาดไหน อันตรายจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับแต่ละชนิดของลมพายุ ซึ่งมีความเร็วของลมสูงสุดใกล้บริเวณศูนย์กลางแตกต่างกันออกไป ถ้าความเร็วของลมพายุสูงมากก็ย่อมก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายได้มาก ถ้าความเร็วของลมพายุอ่อนตัวลงก็จะก่อให้เกิดความเสียหายได้น้อย ความเสียหายที่เกิดจากลมพายุนอกจากจะพัดพาทำลายชีวิต บ้านเรือน และทรัพย์สินแล้วมักมีน้ำท่วมตามมาด้วย วิกฤติภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย กรมอุตุนิยมวิทยาได้แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ¹⁵

1. พายุที่เกิดจากอากาศร้อนอบอ้าวและชื้น เกิดจากกระแสอากาศร้อนลอยตัวขึ้นเบื้องบนอย่างรุนแรงและรวดเร็ว จนกลายเป็นพายุ พัดคะนอง เกิดเป็นแห่งๆ ในฤดูร้อน ประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ทำความเสียหายได้ในบริเวณเล็กๆ ในช่วงเวลาสั้นๆ ความเร็วลมประมาณ 50 กม./ชม. สามารถทำให้สิ่งก่อสร้างบ้านเรือนพังทลาย ฝนตกหนัก พัดแลบ พัดผ่า เป็นอันตรายแก่ชีวิตมนุษย์ และสัตว์ เรียกว่าพายุฤดูร้อน

2. พายุหมุนเขตร้อน เกิดในฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม เกิดในบริเวณทะเลจีนใต้หรือมหาสมุทรแปซิฟิก แล้วเคลื่อนตัวเข้าสู่พื้นฝั่งของประเทศ โดยมีผลกระทบตามลำดับความรุนแรง เมื่อเคลื่อนผ่านบริเวณใดจะเกิดความเสียหายต่อสิ่งก่อสร้าง อาคารบ้านเรือน เรือกลวนไร่นา เสาโทรเลข โทรศัพท เต้นทางคมนาคม เกิดน้ำท่วมฉับพลัน แผ่นดินถล่ม คลื่นยักษ์ซัดฝั่ง รวมทั้งน้ำป่าหลากทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์ได้

ขนาดและกำลังของพายุหมุนเขตร้อนสามารถแบ่งออกได้ตามความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางที่พื้นผิวดังนี้¹⁶

1. พายุดีเปรสชัน(Depression) มีความเร็วลมสูงสุดต่ำกว่า 34 นอต หรือ 63 กิโลเมตร ต่อชั่วโมง

¹⁵นฤมล อุบลทิพย์, ความพึงพอใจของผู้ประสบวาตภัยต่อการให้บริการช่วยเหลือของกรมประชาสัมพันธ์ : กรณีจังหวัดในภาคใต้ตอนล่าง, เอกสารวิชาการลำดับที่ 528 เล่มที่ 93/2541, น.1

¹⁶ณรงค์นาถ อยู่ประสิทธิ์วงศ์, การศึกษาเชิงสถิติ : พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านประเทศไทย, กรมอุตุนิยมวิทยา, กรุงเทพมหานคร, 2531, น.1.

- 2 พายุโซนร้อน (Tropical Storm) มีความเร็วลมสูงสุดตั้งแต่ 34 นอต ถึงต่ำกว่า 64 นอต หรือ 118 กิโลเมตรต่อชั่วโมง
- 3 พายุไต้ฝุ่น (Typhoon) มีความเร็วลมสูงสุดตั้งแต่ 64 นอต หรือ 118 กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านประเทศไทยในรอบ 37 ปี ปรากฏว่าพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในแต่ละปีมีประมาณ 4 ลูก เดือนตุลาคมเป็นเดือนที่มีพายุพัดผ่านเข้ามามากที่สุด แต่ส่วนใหญ่จะอ่อนกำลังลงเป็นดีเปรสชัน ซึ่งนำฝนและความชุ่มชื้นมาสู่พื้นที่การเกษตร

วาทภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเกิดจากพายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั่วทุกแห่ง ตลอดทั้งปี แต่จะมีความรุนแรงช่วงฤดูร้อนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม และส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าภาคอื่นๆ¹⁷ ผู้ประสบภัยส่วนใหญ่มีฐานะยากจน บ้านเรือนพักอยู่อาศัยไม่แข็งแรงเท่าที่ควร เมื่อเกิดอันตรายขึ้น จึงไม่สามารถทนทานต่อกระแสลมเกิดพังเสียหายได้ ทำให้ผู้ประสบวาทภัยเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย ชาติสิ่งของเครื่องใช้และการประกอบอาชีพ บางครั้งสิ่งก่อสร้างบ้านเรือนถูกพายุพัดพังมาทับผู้คน จนได้รับบาดเจ็บ หรือถึงแก่ชีวิตไม่มีเงินจ่ายเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล การศึกษาของบุตร และต้องกู้หนี้ยืมสินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพและการซ่อมสร้างที่อยู่อาศัย¹⁸ จากสถิติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบวาทภัยทั่วทุกภูมิภาคของประเทศในรอบทศวรรษที่ผ่านมาปรากฏว่า เกิดวาทภัยประมาณ 32,603 ครั้ง เสียประมาณ 2,964 ครั้งต่อปี มีจำนวนผู้ประสบวาทภัย 561,415 ครอบครัว ประมาณ 2,731,451 คน มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวน 1,173 คน บ้านเรือนเสียหายประมาณ 354,675 หลัง นอกจากนี้ทรัพย์สินของทางราชการ ระบบสาธารณูปโภค น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ สะพาน ถนนหนทาง เสียหายเป็นจำนวนมาก จนไม่อาจประเมินมูลค่าความเสียหายได้ และต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประสบภัยประมาณ 3,715,881,196 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินมหาศาล ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.1

¹⁷ จงกลนี้ อยู่สบาย, พายุฟ้าคะนองในประเทศไทย, เอกสารวิชาการเลขที่ 551.515.2-03-2536 กรมอุตุนิยมวิทยา, กรุงเทพมหานคร, 2536 น. 12-18

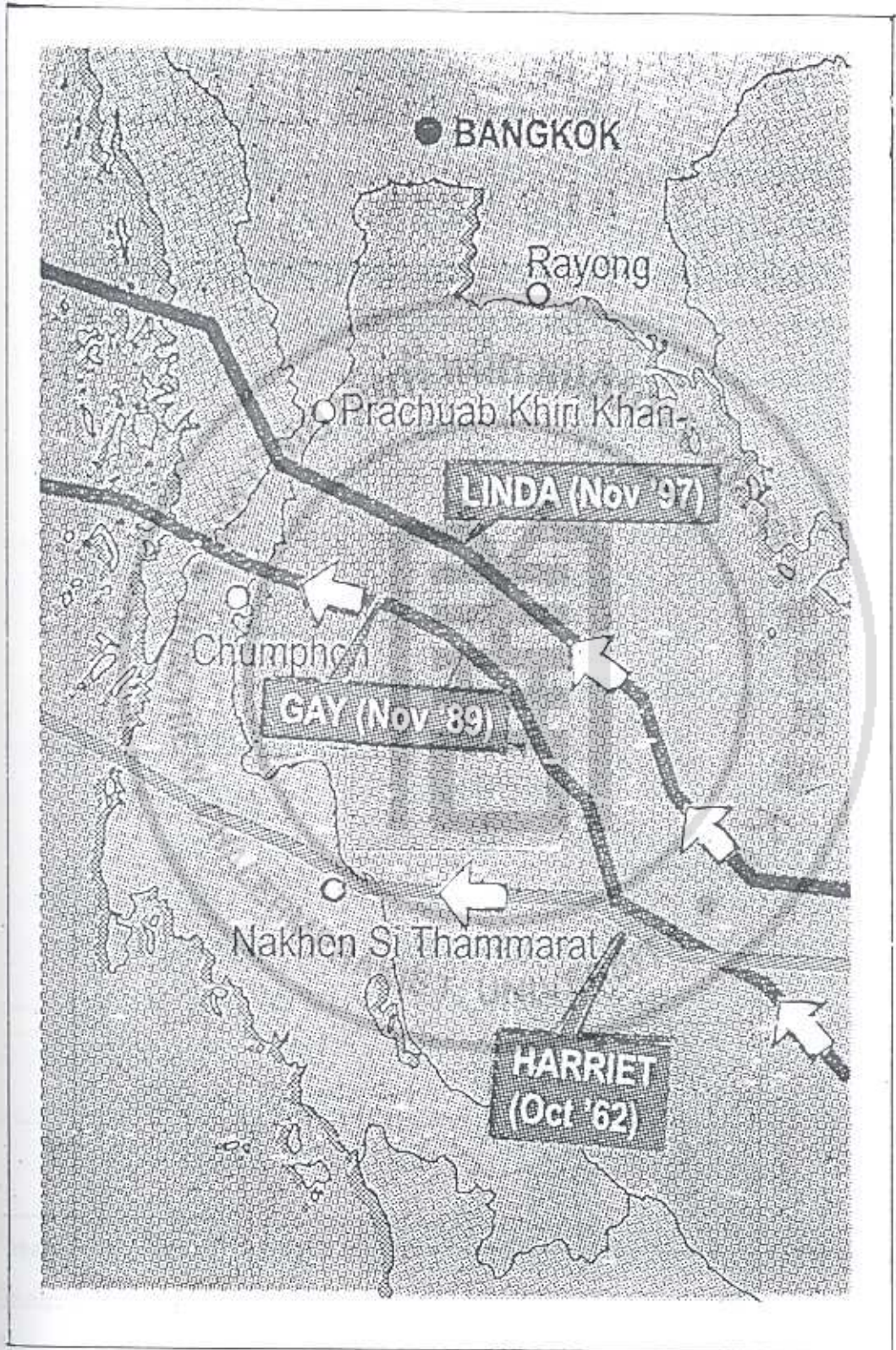
¹⁸ นฤมล อุบลทิพย์, (เพิ่งอ้าง) น. 42-43

ตารางที่ 3.1 : แสดงสถิติการเกิดวาทภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบวาทภัยในรอบ 10 ปี ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2530-2540

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้ง	จำนวนผู้ประสบภัย			เสียชีวิต		บ้านเรือนเสียหาย		มูลค่าความเสียหาย	มูลค่าความช่วยเหลือ
		ครอบครัว	คน	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บางส่วน	ทั้งหมด			
2530	2,926	42,901	214,503	-	-	-	-	-	-	53,995,469.95
2531	1,935	18,346	91,729	-	-	-	-	-	-	22,676,412.46
2532	2,612	32,207	176,428	-	-	-	-	-	-	46,763,404.29
2533	2,535	105,822	480,695	-	-	-	-	-	-	1,385,988,190.94
2534	3,113	48,302	249,627	-	183	48,514	3,488	258,872,908.50	80,053,281.80	
2535	3,732	60,861	306,076	6	200	57,936	2,520	349,000,021.00	113,837,321.25	
2536	4,568	51,577	261,005	7	280	48,453	1,238	324,474,789.33	122,428,671.33	
2537	2,789	28,491	144,813	1	140	23,534	4,992	167,921,479.81	76,665,152.05	
2538	3,013	39,693	198,627	3	180	17,630	20,595	828,128,205.70	114,498,425.28	
2539	2,856	55,806	233,724	5	70	52,484	1,546	374,323,167.50	1,478,112,920.75	
2540	2,524	77,409	374,224	3	95	72,583	1,194	612,890,252	220,861,948.87	
รวม	32,603	561,415	2,731,451	25	1,148	319,134	36,541	2,915,611,097	3,715,881,190	

_ หมายถึงไม่มีข้อมูล

ที่มา : กองส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

รูปที่ 3 : แสดงบริเวณเทียบการเกิดพายุที่รุนแรงทั้ง 3 ครั้งคือพายุไต้ฝุ่นแฮเรียต(1962) พายุไต้ฝุ่น
เกย์(1989) และพายุไต้ฝุ่นลินดา(1997)

สำหรับวาทภัยที่มีความรุนแรง สร้างความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินเป็นจำนวนมากในทศวรรษที่ผ่านมามีดังนี้

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
2532	<p>1. วาตภัยจากพายุไต้ฝุ่น "เกย์"</p> <p>วันที่ 4 พฤศจิกายน เวลาประมาณ 10.30 น. ได้เกิดพายุเคลื่อนตัวเข้าสู่ฝั่งที่บริเวณอำเภอประทิว จังหวัดชุมพร ทำให้มีลมพายุและฝนตกหนัก สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและทางราชการในอำเภอท่าแซะ อำเภอประทิว และอำเภอเมืองของจังหวัดชุมพร และอำเภอต่างๆของจังหวัดระนอง ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ปัตตานี ระยอง เพชรบุรี และตราด ราษฎรได้รับความเดือดร้อน 63,507 ครอบครัว จำนวน 247,233 คน เสียชีวิต 602 คน บาดเจ็บ 184 คน สูญหาย 134 คน เวียงจันทน์ 620 ลำ บ้านเรือนเสียหาย 63,388 หลัง วัด 119 แห่ง โรงเรียน 216 แห่ง สถานที่ราชการ 142 แห่ง ระบบสาธารณูปโภคส่วนอื่นๆ เช่น ถนนหนทาง ระบบโทรศัพท์ น้ำประปา ไฟฟ้า รวมทั้งพื้นที่การเกษตร เสียหายและสัตว์เลี้ยงล้มตายเป็นจำนวนมาก มูลค่าความเสียหายเป็นเงินประมาณ 11,139,595,265 บาท นอกจากนี้ยังสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจจนไม่สามารถประเมินออกมาเป็นจำนวนเงินได้¹⁹</p> <p>เหตุการณ์ครั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับวาตภัยที่เกิดจากพายุไซร่อน "แอเรียต" ที่แหลมตะลุมพุก เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2505 จะมีความรุนแรงในระดับที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ได้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินใน 12 จังหวัดภาคใต้ คือ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต พังงา กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา และนราธิวาส มีผู้เสียชีวิต 950 คน สูญหาย 194 คน บาดเจ็บ 456 คน ไร้ที่อยู่อาศัย 17,600 คน ทรัพย์สินของประชาชนและราชการเสียหายประมาณ 1,278 ล้าน²⁰</p>

¹⁹ กองส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสงเคราะห์, สรุปผลการปฏิบัติงานสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ปีงบประมาณ 2533, เอกสารทางวิชาการฉบับที่ 247 เล่มที่ 9/2534 น. 31.

²⁰ กองส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสงเคราะห์, การสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัย (อัครำเนา), 2534, น. 3-4.

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
2540	<p>2. วิกฤตภัยจากพายุไต้ฝุ่น "ลินดา"</p> <p>เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน ได้เกิดพายุไต้ฝุ่นลินดา ซึ่งอ่อนกำลังเป็นพายุโซนร้อนพัดขึ้นสู่ฝั่ง ภาคใต้ของประเทศไทย บริเวณอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพายุคือเรือประมงอับปาง จำนวน 66 ลำ บริเวณอำเภอประจวบคีรีขันธ์ และอีกประมาณ 30 ลำ ที่บริเวณตอนใต้ของเกาะกูด จังหวัดตราด และกลางอ่าวไทย สำหรับพื้นที่ทางบกบริเวณชายฝั่งด้านอ่าวไทย ตะวันตกได้รับผลกระทบไม่มากนัก เป็นเพียงมีฝนตกหนักเป็นบางแห่งเนื่องจากลมพายุได้อ่อนกำลังลง บริเวณที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดได้แก่อำเภอทับสะแก กุยบุรี ปราณบุรี ถึงอำเภอสามร้อยยอด อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นอกจากนี้บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงได้แก่จังหวัดเพชรบุรี และราชบุรี มีฝนตกหนักด้วยเช่นกัน¹¹</p>

กล่าวได้ว่า ภัยธรรมชาติที่ผ่านมามีการเกิดวิกฤตภัย จำนวนผู้ประสบภัยเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคมทุกปี วิกฤตภัยครั้งร้ายแรงมักเกิดขึ้นในภาคใต้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน

1.2 อุทกภัย

อุทกภัยเป็นธรรมชาติที่มีสาเหตุเนื่องมาจากพายุฝน พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่นและลมมรสุม ทำให้ฝนตกหนักติดต่อกันเป็นระยะเวลาานาน ๆ ปริมาณน้ำฝนที่ตกมามีจำนวนมากจนไม่สามารถระบายลงสู่แม่น้ำลำคลองได้ทัน เกิดน้ำไหลบ่าลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็วจนเกิดน้ำท่วมขังฉับพลันในบริเวณนั้น น้ำจะไหลท่วมบ้านเรือนราษฎร ไร่นา พืชผล และทรัพย์สินต่างๆ อย่างรวดเร็ว และกระแสน้ำจะไหลผ่านลงสู่แม่น้ำลำคลองในส่วนล่างไปหมดภายในระยะเวลาอันสั้น อันตรายที่เกิดจากพายุฝนทั้งหลายนี้ประชาชนมักจะไม่รู้ตัวล่วงหน้า ไม่มีเวลาเตรียมตัวหนีภัย จึงมักประสบความเสียหายทั้งทรัพย์สินและชีวิตของคนและสัตว์เลี้ยง ลักษณะเกิดอุทกภัยจากพายุฝนตกหนักนี้ถ้าเกิดในบริเวณที่ราบลุ่มเช่นที่ราบภาคกลางของประเทศ ภาวะน้ำท่วมจะเป็นชนิดค่อยเป็นค่อยไปน้ำท่วมกระจายเป็นบริเวณกว้างออกไปตามท้องทุ่งต่างๆ ระดับน้ำค่อยๆ สูงทีละน้อยและค่อยๆ ลดลงอย่างช้าๆ และหากบริเวณนั้นมีอิทธิพลของ

¹¹ สุทัศน์ ชัยม. บทบาทของทัพเรือในการป้องกันและจัดการอุบัติเหตุของสาธารณภัยทางทะเล. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการครั้งที่ 6 ธรรมศาสตร์-มหิดล-กองทัพเรือ เรื่อง "อุบัติเหตุและสาธารณภัยในประเทศไทย : ปัญหาและการจัดการ" วันที่ 30 มกราคม 2541 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ, น. 5.

น้ำทะเลหนุนด้วยแล้วภาวะน้ำท่วมก็จะยืดเยื้อต่อไปอีกนาน²⁷

ทศวรรษที่ผ่านมา มีผู้ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย จากสถิติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยทั่วภูมิภาคในรอบทศวรรษที่ผ่านมาพบว่าเกิดอุทกภัยประมาณ 7,176 ครั้ง มีผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน 4,348,535 ครอบครัว จำนวน 19,086,213 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บประมาณ 755 คน เสียชีวิตประมาณ 831 คน บ้านเรือนเสียหายบางส่วน 134,376 หลัง เสียหายทั้งหมด 4,323 หลัง นอกจากนี้ทรัพย์สินของทางราชการและของประชาชนเสียหายจนไม่อาจประเมินมูลค่าความเสียหายได้ ทางราชการต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยประมาณ 1,909,658,412 บาท ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.2

²⁷กรมประชาสัมพันธ์, การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้ของกรมประชาสัมพันธ์, เอกสารวิชาการลำดับที่ 270 เล่มที่ 10/2535; น. 10.

ตารางที่ 3.2 : แสดงสถิติการเกิดอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในรอบ 10 ปี ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2530-2540

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้ง	จำนวนผู้ประสบภัย			เสียชีวิตบางส่วน	บ้านเรือนเสียหาย		มูลค่าความเสียหาย	มูลค่าความช่วยเหลือ
		ครอบครัว	คน	บาดเจ็บ		ทั้งหมด	เสียหาย		
2530	121	38,280	191,402	-	-	-	-	4,124,134.21	
2531	148	45,201	226,004	-	-	-	-	7,851,626.36	
2532	104	40,753	184,993	-	-	-	-	4,140,984.02	
2533	34	9,611	49,339	-	-	-	-	1,744,794.24	
2534	96	39,830	194,441	-	39	144	66	5,546,665	14,233,251.70
2535	145	50,930	286,480	-	20	118	138	5,831,285	13,837,282.06
2536	111	111,234	570,251	280	14	29,492	1,491	329,650,000	104,158,190.51
2537	116	94,662	442,204	212	30	2,198	153	19,054,440	7,141,702.39
2538	388	856,759	3,401,944	1	270	22,336	98	339,940,000	199,289,203.51
2539	796	1,464,465	6,371,027	23	217	44,003	1,202	257,929,247	799,370,195.43
2540	5,117	1,596,810	7,168,128	3239	241	37,085	1,177	1,965,140,441	753,767,048
รวม	7,176	4,348,535	19,086,213	755	831	134,376	4,323	2,923,092,078	1,909,658,412

- หมายถึงไม่มีข้อมูล

ที่มา : กองลงเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

สำหรับอุทกภัยที่มีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
อย่างมหาศาลในทศวรรษที่ผ่านมา มีดังนี้

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
2530 สิงหาคม-ธันวาคม	<p>ในปี พ.ศ. 2530 เริ่มมีเหตุการณ์น้ำท่วมจับปล้นตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคมเป็นต้นไป โดยมีครั้งที่เกิดรุนแรง 3 ครั้ง คือ 2 ครั้ง ในเดือนสิงหาคม และอีก 1 ครั้ง ในเดือนธันวาคม ซึ่งมีรายละเอียดการเกิดดังนี้</p> <p>1. วันที่ 15-18 สิงหาคม สาเหตุเกิดจากพายุไต้ฝุ่น "เบ็ตตี้" จากการเคลื่อนตัวของพายุโซนร้อนเบ็ตตี้ ซึ่งเคลื่อนตัวผ่านตอนบนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ทำให้ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทางตอนใต้ของประเทศไทยได้ทวีกำลังแรงขึ้น เป็นเหตุให้มีฝนตกหนักบริเวณตอนบนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคเหนือ และภาคใต้ฝั่งตะวันตก</p> <p>2. ช่วงวันที่ 21-23 สิงหาคม สาเหตุเกิดจากพายุไต้ฝุ่น "แคร์" ซึ่งเคลื่อนผ่านทางตอนบนสุดของประเทศไทย ทำให้มีฝนตกหนักถึงหนักมากหลังจากที่พายุเคลื่อนตัวผ่านไปเป็นภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้</p> <p>3. ช่วงวันที่ 1-8 ธันวาคม สาเหตุเนื่องจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือได้ทวีกำลังแรงขึ้นมากในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน ต้นเดือนธันวาคม ทำให้ร่องมรสุมซึ่งพาดผ่านอยู่บริเวณภาคใต้ตอนล่าง ทวีกำลังแรงขึ้นตามไปด้วย จึงทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากติดต่อกันหลายวัน ทำให้เกิดน้ำท่วมซึ่งเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จากกรณีที่มีฝนตกหนักถึงหนักมากในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ทำให้ได้รับความเสียหายดังนี้</p> <p>ภาคเหนือ 13 จังหวัด รวม 102 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ประชาชนเดือนร้อน 31,584 ครอบครัว เสียชีวิต 13 คน บาดเจ็บ 14 คน พื้นที่การเกษตรเสียหาย 209,971 ไร่ บ้านถูกน้ำท่วม 5,266 หลัง ถนนเสียหาย 588 สาย สะพาน 261 แห่ง มูลค่าความเสียหาย 28,794,000 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 11 จังหวัด รวม 99 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ประชาชนเดือนร้อน 20,480 ครอบครัว พื้นที่การเกษตรเสียหาย 158,930 ไร่ ถนนเสียหาย 643 สาย สะพาน 115 แห่ง มูลค่าความเสียหาย ประมาณ 8,454,000 บาท</p>

	ภาคใต้ 13 จังหวัดรวม 112 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ประชาชนเดือนร้อน 77,234 ครอบครัว เสียชีวิต 41 คน บาดเจ็บ 8 คน บ้านเรือนถูกน้ำท่วม 923 หลัง พื้นที่การเกษตรเสียหาย 1,956,660 ไร่ ถนนเสียหาย 2,117 สาย สะพาน 712 แห่ง มูลค่าความเสียหาย 400,488,926 บาท ²³
2531 พฤศจิกายน	ในปี พ.ศ. 2531 ได้เกิดฝนตกหนัก 2 ช่วง คือในช่วงระหว่าง วันที่ 17-23 พฤศจิกายน และช่วงที่ 2 ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน ถึง 1 ธันวาคม มีมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือกำลังแรงพัดปกคลุมประเทศไทย และอ่าวไทย และหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงปกคลุมทะเลอันดามันและลมตะวันออกเฉียงเหนือมีความเร็ว 20-45 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ทะเลมีคลื่นปานกลางถึงคลื่นจัด สภาพอากาศ เช่นนี้ทำให้ภาคใต้ฝั่งตะวันออกของไทย ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป มีฝนฟ้าคะนองทั่วไป และฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง จากปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมาอย่างมากมายและตกต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน ทำให้เกิดอุทกภัยอย่างร้ายแรงขึ้นในจังหวัดทางภาคใต้ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่จังหวัดชุมพรจนถึงจังหวัดนราธิวาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง ยะลา ปัตตานี นราธิวาส พัทลุง ตรัง และสตูล ความเสียหายจากอุทกภัยครั้งนี้ครอบคลุม 14 จังหวัด 99 อำเภอ 18 กิ่งอำเภอ ราษฎรได้รับความเดือดร้อน 278,031 ครอบครัว จำนวน 1,344,385 คน มีบ้านเรือนเสียหายรวม 17,080 หลัง (เสียหายทั้งหลัง จำนวน 6,667 หลัง เสียหายบางส่วนจำนวน 10,413 หลัง) มีผู้เสียชีวิต 365 คน สูญหาย 2 คน บาดเจ็บ 2,022 คน ถนนเสียหาย 5,759 สาย สะพาน 1,633 แห่ง เหมืองฝายทำนบ 399 แห่ง สถานีราชการ 387 แห่ง โรงเรียน 2,115 โรง วัด 753 วัด มัสยิด 203 แห่งพื้นที่การเกษตรเสียหายประมาณ 1,910,121 ไร่ สัตว์เลี้ยงประเภทต่างๆ ตาย ประมาณ 1,343,154 ตัว มูลค่าความเสียหายประมาณ 7,540,187,879 บาท ²⁴

²³วีธี วีระพันธ์, น้ำท่วมฉับพลันประจำปี 2530, กรมอุตุนิยมวิทยา กรุงเทพฯ, 231 น. 5-11.

²⁴กองสงเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสงเคราะห์, สรุปผลการปฏิบัติงานสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2532, น. 18-19.

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
2535 พฤษภาคม	<p>วันที่ 15 พฤศจิกายน 2535 เวลา 13.00 น. พายุโซนร้อนฟอร์เรสต์ได้เคลื่อนขึ้นฝั่งทางตอนบนของอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเร็วสูงสุดประมาณ 75 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จากนั้นได้พัดเข้าสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดพังงาก่อนลงสู่ทะเลอันดามัน ทำให้ตลอดทั้งวันของวันที่ 15 พฤศจิกายน มีฝนตกเป็นบริเวณกว้างในภาคใต้และมีฝนตกหนักถึงหนักมาก บริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา สตูล พังงา ชุมพร และปัตตานี ราษฎรได้รับความเดือดร้อน 50,365 ครอบครัว 236,994 คน เสียชีวิต 5 คน บ้างเรือนเสียหายทั้งหมด 7,461 หลัง เสียหายบางส่วน 28,724 หลัง ถนน 1,620 สาย สะพาน 245 แห่ง โรงเรียน 216 แห่ง สถานที่ราชการ 159 แห่ง พื้นที่การเกษตรเสียหาย 892,401 ไร่ สัตว์เลี้ยงตายเป็นจำนวนมาก มูลค่าความเสียหายประมาณ 3,612,247,659 บาท²⁵</p>
2538 กรกฎาคม พฤษภาคม	<p>ในปี พ.ศ. 2538 ประเทศไทยได้รับอิทธิพลของร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านตอนใต้ที่เคลื่อนผ่านมาหลายลูกทำให้เกิดมีฝนตกชุกหนาแน่น กิดสภาพระน้ำท่วมฉับพลัน มีจำนวน 6 ครั้ง ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อิทธิพลจากร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอิทธิพลจากพายุโซนร้อน "แกรี่" ทำให้มีฝนตกหนักติดต่อกันระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม ถึงวันที่ 9 สิงหาคม 2. อิทธิพลจากร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านภาคเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอิทธิพลจากพายุโซนร้อน "เฮลแลน" ทำให้มีฝนตกชุกหนาแน่น และมีฝนตกหนักในบางพื้นที่ระหว่างวันที่ 10 สิงหาคม ถึงวันที่ 17 สิงหาคม

²⁵ กองการศึกษาและวิจัย กรมอุตุนิยมวิทยา, การสำรวจผลกระทบจากพายุโซนร้อน "ฟอร์เรสต์".

เอกสารวิชาการเลขที่ 551.515.2-40-2538 กรุงเทพมหานคร 2536 น. 10-66.

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
	<p>3.อิทธิพลจากร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านภาคเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอิทธิพลจากพายุไซร่อน "เออร์วิง" ทำให้มีฝนตกหนักถึงหนักมาก ระหว่างวันที่ 18 สิงหาคม ถึงวันที่ 26 สิงหาคม</p> <p>4.อิทธิพลของพายุไซร่อน "โลคิส" ในทะเลจีนใต้ได้เคลื่อนตัวเข้าสู่ประเทศไทย บริเวณจังหวัดน่าน พาดผ่านจังหวัดแพร่ พะเยา และลำปาง ทำให้มีฝนตกมากในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก ระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม ถึงวันที่ 1 กันยายน</p> <p>5 อิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีกำลังปานกลางและร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับผลกระทบจากอิทธิพลพายุไซร่อน "นินว" ในทะเลจีนใต้ตอนบนทำให้มีฝนตกชุกหนาแน่น และมีฝนตกในบางพื้นที่ในทุกภาคของประเทศระหว่างวันที่ 6 กันยายน ถึงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2538</p> <p>6 อิทธิพลของความกดอากาศต่ำพาดผ่านภาคใต้ตอนล่างและลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมภาคใต้และอ่าวไทย ทำให้มีฝนตกหนักถึงหนักมากในภาคใต้ ระหว่างวันที่ 8 พฤศจิกายน ถึงต้นเดือนธันวาคม</p> <p>จากการที่มีฝนตกหนักถึงหนักมาในภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคตะวันออกและภาคใต้ ทำให้ 73 จังหวัด 695 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้รับความเสียหาย (ยกเว้นจังหวัดราชบุรีและภูเก็ต) เป็นดังนี้</p> <p>ภาคเหนือ 17 จังหวัด รวม 171 อำเภอ/กิ่งอำเภอมีผู้เสียชีวิต 159 คน</p> <p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด รวม 216 อำเภอ /กิ่งอำเภอ มี ผู้เสียชีวิต 37 คน</p> <p>ภาคกลาง 24 จังหวัด รวม 168 อำเภอ/กิ่งอำเภอ มีผู้เสียชีวิต 220 คน</p> <p>ภาคใต้รวม 104 อำเภอ /กิ่งอำเภอ มีผู้เสียชีวิต 24 คน</p> <p>มีความเดือดร้อนจากอุทกภัยทั้งสิ้น 1,530,414 ครอบครัว จำนวน 5,802,834 คน บ้านเรือนเสียหาย 13,080 หลังคา ถนนเสียหาย 25,693 สายสะพาน 1,470 เหมือง/ฝาย/ทำนบ 1,684 แห่ง โรงเรียน 1,500 แห่ง วัด 1,362 แห่ง มัสยิด 17 แห่ง สถานที่ราชการ 358 แห่ง พื้นที่เกษตรประสบภัย</p>

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
	น้ำท่วม 10,400,400 ไร่ สัตว์เลี้ยงตาย 2,397,828 ตัว บ่อปลา/กุ้งเสียหาย 109,470 บ่อ มูลค่าความเสียหายประมาณ 10,927,485,423 บาท ²⁶
2540 สิงหาคม- พฤศจิกายน	<p>วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2540 อิทธิพลของหย่อมความกดอากาศต่ำและพายุโซนร้อน "ซีต้า" ได้พัดผ่านประเทศไทยทำให้เกิดฝนตกหนักและมีพื้นที่ประสบอุทกภัยครอบคลุมถึง 28 จังหวัดได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย แม่ฮ่องสอน สุรินทร์ นครพนม ศรีสะเกษหนองคาย อุบลราชธานี อุดรธานี ประจวบคีรีขันธ์ ตราด กาญจนบุรี กระบี่ ตรัง พังงา นครศรีธรรมราช พัทลุง ปะเหลียน ระนอง สตูล ชุมพร และสุราษฎร์ธานี เหตุการณ์อุทกภัยครั้งนี้ทำให้มีผู้เสียชีวิต 49 คน สูญหาย 2 คน บาดเจ็บ 395 คน ประชาชนเดือนร้อน ประมาณ 800,000 คน สิ่งก่อสร้างเสียหายมากมายได้แก่ บ้านเรือน 5,000 หลัง ถนนชำรุด 4,329 สาย สะพาน 672 แห่ง เขื่อนและฝาย 622 แห่ง โรงเรียน 241 แห่ง วัด 138 แห่ง พื้นที่การเกษตรเสียหายเกือบ 800,000 ไร่ รวมมูลค่าความเสียหายประมาณ 3,000 ล้านบาท²⁷</p> <p>นอกจากนี้ผลจากการเกิดพายุไต้ฝุ่น "ลินดา" เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน ซึ่งอ่อนกำลังลงเป็นพายุโซนร้อน ทำให้มีฝนตกหนักในบางแห่ง เกิดน้ำท่วมบางพื้นที่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และราชบุรี ส่วนความเสียหายนั้นไม่มากนัก</p>

กล่าวได้ว่าพายุฤดูร้อนที่ผ่านมาทำให้เกิดอุทกภัยจำนวนผู้ประสบภัยและมูลค่าความเสียหายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งการเกิดอุทกภัยส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤศจิกายนทุกปี มีพื้นที่ได้รับความเสียหายกระจายทั่วทุกภาคทั้งภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²⁶ กรมประชาสัมพันธ์, อุทกภัย 38 : สรุปรายงานความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย พ.ศ. 2538 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทประชาชน 2538) น. 6-9.

²⁷ กองส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสัมพันธ์, รายงานผลการปฏิบัติงานสงเคราะห์ และฟื้นฟูผู้ประสบภัยปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 น. 4

²⁸ กุลธิดา สามะพุทธี, ซีต้า : พายุลูกนี้ไม่มีใครลืม, วารสารสารคดี ฉบับที่ 152, ปีที่ 13 เดือนตุลาคม 2540, น. 190-194.

1.3 อัคคีภัย

อัคคีภัยเป็นภัยร้ายแรงนำมาซึ่งความสูญเสียแก่ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก การเกิดอัคคีภัยส่วนใหญ่มักมีสาเหตุมาจากความประมาทเดินเล่น อุบัติเหตุการลุกไหม้ขึ้นเอง การติดต่อกุ๊กแกมจากเพลิงไหม้ การจงใจวางเพลิง และไฟฟ้าลัดวงจร อัคคีภัยที่ร้ายแรง และละเมิดขวัญประชาชนมากที่สุดได้แก่ เหตุการณ์รถบรรทุกแก๊สของบริษัท อุดสาหกรรม แก๊สสยาม ประสบอุบัติเหตุที่บริเวณทางหลวงด่วนถนนเพชรบุรี เกิดการระเบิดเพลิงลุกไหม้ มีผู้เสียชีวิต 90 คน บาดเจ็บประมาณ 128 คน บ้านเรือน รถยนต์ มอเตอร์ไซด์ถูกไฟเผาจำนวนมาก (ปี พ.ศ. 2533) อีกเหตุการณ์หนึ่ง คือ ไฟไหม้โรงงานติ๊กต๊อกเคเคเคอร์ มีผู้เสียชีวิต 188 คน บาดเจ็บประมาณ 469 คน (พ.ศ. 2536) และใน พ.ศ. 2540 ในเหตุการณ์ไฟไหม้โรงแรมรอยัลรอมเทียนพญา มีผู้เสียชีวิต 91 คน บาดเจ็บประมาณ 49 คน อัคคีภัยที่เกิดขึ้นนอกจากจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบอื่นๆ ตามมา เช่น ในรายที่ได้รับบาดเจ็บมีหลายคนต้องเป็นอัมพาตตลอดชีวิต ทำให้ตกเป็นภาระของครอบครัว ที่ไร้ค่าญเด็กๆ ที่เป็นลูกของผู้ประสบภัยต้องกลายเป็นเด็กกำพร้า ขาดคนเลี้ยงดู ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา

ในทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดอัคคีภัยรวม 25,472 ครั้งหรือ เฉลี่ยปีละ 2,316 ครั้ง มีผู้ได้รับความเดือดร้อน 65,982 ครอบครัว ประมาณ 279,392 คน มีผู้บาดเจ็บ 793 คน เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 711 คน บ้านเรือนเสียหายบางส่วน 3,747 หลัง เสียหายทั้งหมด 29,520 หลัง มูลค่าความเสียหายมากกว่า 4,200 ล้านบาท และรัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยประมาณ 375 ล้านบาท ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 : แสดงสถิติการเกิดอุบัติเหตุและการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุในรอบ 10 ปี ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2530-2540

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้ง	จำนวนผู้ประสบภัย			บ้านเรือนเสียหาย			มูลค่าความเสียหาย	มูลค่าความเสียหาย	มูลค่าความเสียหาย
		ครอบครัว	คน	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บางส่วน	ทั้งหมด			
2530	2,047	4,604	23,018	-	-	-	-	-	-	14,154,051
2531	2,052	4,489	22,443	-	-	-	-	-	-	12,696,090
2532	2,149	4,336	21,934	-	-	-	-	-	-	13,652,376
2533	2,189	5,294	25,366	-	-	-	-	-	-	19,813,392
2534	2,200	6,718	31,340	238	306	443	3,052	221,717,330	56,372,001.50	
2535	2,536	5,521	26,155	3	70	134	5,372	469,067,769	30,205,184.08	
2536	2,523	10,752	30,933	471	63	-	5,454	863,679,325	41,644,689.34	
2537	2,345	5,630	24,282	-	32	107	7,357	922,612,417.28	52,970,875.99	
2538	2,452	5,560	24,826	8	74	640	2,864	814,874,688.30	59,714,987.59	
2539	3,085	7,007	29,684	52	98	1,061	2,966	626,141,324.62	67,505,047.29	
2540	1,894	6,071	19,461	21	68	1,362	2,455	718,075,546.84	66,140,973.81	
รวม	25,472	65,982	279,392	793	711	3,747	29,520	4,272,168,401	375,214,396	

- หมายถึงไม่มีข้อมูล

ที่มา : กองส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

สำหรับสถิติภัยที่มีความรุนแรงซึ่งสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นจำนวนมากในทศวรรษที่ผ่านมา มีดังนี้

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
2530	<p>1. วันที่ 6 กุมภาพันธ์ เกิดเหตุเพลิงไหม้โรงงานผลิตเครื่องหนังเชิญจันทร์ สูง 4 ชั้น ตั้งอยู่ที่ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีผู้เสียชีวิต 19 คน บาดเจ็บ 8 คน สาเหตุที่มีผู้เสียชีวิตมากก็เพราะมีวัตถุไวไฟอยู่มาก และเกิดก๊าซพิษทำให้เสียชีวิตอย่างรวดเร็ว ประกอบกับอาคารติดกรงเหล็กคัต เหยื่อจึงไม่สามารถหนีรอดออกมาได้</p> <p>2. วันที่ 21 กันยายน ได้เกิดเพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าบีเอ็มบลู เซตปทุมวัน กรุงเทพฯ ซึ่งกรมตำรวจส่งเสลิคอนเตอร์ช่วยเหลือนผู้ติดอยู่ในอาคารได้ 13 คน จึงไม่มีผู้เสียชีวิต</p>
2531	<p>1. วันที่ 1 มกราคม เกิดเหตุไฟไหม้โรงแรมเฟิสท์ เซิงสะพานลอยรถเข็น ถนนเพชรบุรี เขตพญาไท ทำให้มีผู้เสียชีวิต 13 ศพ บาดเจ็บสาหัส 9 คน บาดเจ็บเล็กน้อย 40 คน มูลค่าความเสียหาย 90 ล้านบาท</p> <p>2. วันที่ 25 มีนาคม เกิดเหตุไฟไหม้โกดังเก็บผ้าฝ้าย บริษัทอเมริกันเท็กซ์ไทล์ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต มูลค่าความเสียหายประมาณ 360 ล้านบาท</p> <p>3. วันที่ 9 เมษายน เกิดไฟไหม้ตึกแถวบริเวณถนนโพนบูลย์วัฒนา เทศบาลบางลำภู จังหวัดฉะเชิงเทรา สาเหตุเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร ตึกแถว 300 ห้อง ถูกไฟไหม้ ไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต และไม่ปรากฏรายงานมูลค่าความเสียหาย</p> <p>4. วันที่ 15 ธันวาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ชุมชนแออัดหลัง สน. วัดพระยาไกร 40 หลังคาเรือน สาเหตุเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร รถดับเพลิงไม่สามารถเข้าไปทำการดับเพลิงได้ไฟไหม้เป็นเนื้อที่ 3 ไร่ มูลค่าความเสียหาย ประมาณ 5 ล้านบาท</p>

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
2532	<ol style="list-style-type: none"> วันที่ 23 เมษายน เกิดเพลิงไหม้โกดัง 6 คลังสินค้าอันตรายกลางแจ้ง การทำเชื้อแห่งประเทศไทย เขตพระโขนง ซึ่งเป็นที่เก็บสารเคมีประเภท 6 ทำให้ผู้สูดดมควันพิษเข้าไปเกิดอาการคลื่นไส้อาเจียน แต่ไม่มีผู้เสียชีวิต วันที่ 4 พฤษภาคม บั้มแก๊สระเบิด ที่บิมนอนอมวงค์บริการ ถนนกรุงเทพ-นนทบุรี เขตดุสิต ทำให้เพลิงไหม้บิมนอนร้านอาหาร ร้านปะยาง มีผู้เสียชีวิต 5 คน วันที่ 4 กันยายน เกิดเหตุเพลิงไหม้ที่เขตเทศบาลวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท อาคารเสียหาย 150 คูหา ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บ
2533	<ol style="list-style-type: none"> วันที่ 24 กันยายน รถบรรทุกก๊าซของบริษัทอุตสาหกรรม แก๊สสยาม ซึ่งวิ่งลงจากทางด่วนเข้าสู่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ และเลี้ยวขวาไปทางสี่แยกมักกะสันประสบอุบัติเหตุชนกับรถจักรยานยนต์ และพุ่งเข้าชนตึกแถวริมทาง ทำให้เกิดการระเบิดและเพลิงไหม้ ยังผลให้มีราษฎรได้รับความเสียหาย 219 ครอบครัว อาคารบ้านเรือนเสียหาย 79 หลัง มีผู้เสียชีวิต 90 คน บาดเจ็บ 128 คน รถยนต์ มอเตอร์ไซด์และยานพาหนะอื่นๆ เสียหาย 67 คัน มูลค่าความเสียหายประมาณ 143,838,700 บาท
2534	<ol style="list-style-type: none"> วันที่ 2 มกราคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ร้านเฟอร์นิเจอร์ห้อย เขตบางซื่อ มีผู้เสียชีวิต 4 คน อาคารถูกไฟไหม้ 8 คูหา ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ รถบรรทุกวัตถุระเบิดของบริษัท พักทองผล จำกัด ประสบอุบัติเหตุพลิกคว่ำลงข้างถนนเพชรเกษม บริเวณตลาดตลิ่งชันมะพร้าว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร เกิดระเบิดและไฟไหม้ขึ้นทำให้มีผู้เสียชีวิต 171 คน บาดเจ็บ 300 คน รถยนต์เสียหาย 9 คัน จักรยานยนต์ 40 คัน บ้านเรือน 50 หลัง วันที่ 2 มีนาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ท่าเรือกรุงเทพที่คลังเก็บสินค้าอันตราย และเพลิงได้ลามไปติดบ้านเรือน ราษฎรในชุมชนแออัดคลองเตย มีผู้เสียชีวิต 3 คน บ้านเรือนเสียหาย 600 หลัง เกิดสารพิษที่มีผลต่อสุขภาพของราษฎรใกล้เคียง และรัฐบาลได้ขนย้ายสินค้าอันตรายดังกล่าวไปเก็บที่จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
	<p>4 วันที่ 6 มีนาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม มูลค่าความเสียหาย ประมาณ 100 ล้านบาท ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บ</p> <p>5 วันที่ 13 เมษายน เกิดเหตุเพลิงไหม้อาคารไนท์บาซาร์ ถนนช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มูลค่าความเสียหายประมาณ 100 ล้านบาท</p> <p>6 กรกฎาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ตลาดโบ๊เบ๊ สาเหตุเกิดจากไฟฟ้าชอร์ต เจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลามากกว่า 3 ชม. เพลิงจึงสงบ มูลค่าความเสียหายประมาณ 100 ล้านบาท</p> <p>7 วันที่ 5 พฤศจิกายน โรงไฟฟ้าบางปะกงเกิดเพลิงไหม้ สาเหตุเกิดจากโรงผลิตกระแสไฟฟ้าระเบิดมีวิศวกรเสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บสาหัส 3 คน หาสาเหตุการเกิดเพลิงไหม้ไม่ได้</p> <p>8 วันที่ 15 ธันวาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ที่คอนโดมิเนียมปาร์คในซอยสุขุมวิท 24 ถนนสุขุมวิท เขตคลองเตย เพลิงได้ลุกลามจากชั้นที่ 28 รัถดับเพลิงไม่สามารถดับเพลิงได้ เพลิงลุกไหม้อยู่นาน 3 ชม. ไม่มีผู้เสียชีวิต</p>
2535	<p>1 วันที่ 5 มีนาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้โรงงานผลิตกล่องกระดาษหุ้มผลิตภัณฑ์สำหรับบรรจุภัณฑ์ จำกัด ถนนดินแดง เขตห้วยขวาง คนงานถูกไฟคลอกตาย 2 คน เนื่องจากติดเหล็กดัด มีผู้รอดชีวิต 7 คน เพราะหนีขึ้นไปบนคานฟ้า ทางบริษัทชดเชยให้ผู้เสียหายรายละ 1 ล้านบาท</p>
2536	<p>1 วันที่ 22 กุมภาพันธ์ เกิดเหตุเพลิงไหม้ป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง มีพื้นที่ป่าถูกทำลายกว่า 71,000 ไร่ ใช้เวลาดับ 8 วัน วันที่ 5 มีนาคม เกิดเพลิงลุกไหม้อีกครั้ง มูลค่าความเสียหายไม่อาจประเมินค่าได้</p> <p>2 วันที่ 25 กุมภาพันธ์ เกิดเหตุเพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้า เมอร์คิงส์ รังสิต มูลค่าความเสียหายประมาณ 100 ล้านบาท ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต</p> <p>3 วันที่ 2 เมษายน เกิดเหตุเพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้า นอร์ธ ซิตี้ จังหวัดนครราชสีมา มูลค่าความเสียหายประมาณ 100 ล้านบาท ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต</p> <p>4 วันที่ 8 เมษายน เกิดเหตุเพลิงไหม้ ตลาดคลองเกริง อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มูลค่าความเสียหายประมาณ 100 ล้านบาทไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต</p>

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
	<p>5. วันที่ 3 พฤษภาคม ไฟไหม้ ตลาดท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี มูลค่าความเสียหายประมาณ 100 ล้านบาทไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต</p> <p>6. วันที่ 19 พฤษภาคม เกิดเพลิงไหม้โรงแรมแอมบาสเดอร์ กรุงเทพฯ มูลค่าความเสียหายประมาณ 700,000 บาท ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต</p> <p>7. วันที่ 14 มิถุนายน เพลิงไหม้โรงงานสุราบางยี่ขัน ขอยสุวรรณ์ ถนนจรัญสนิทวงศ์ บางยี่ขัน เขตบางพลัด ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต</p> <p>8. วันที่ 10 พฤษภาคม ไฟไหม้โรงงานตุ๊กตาเคเดอร์ ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน นครปฐม สาเหตุเกิดจากความประมาทของนายทุน และออกแบบโครงสร้างภายในโรงงานไม่มีระบบสัญญาณเตือนภัย มีผู้เสียชีวิต 188 ศพ บาดเจ็บ 469 คน ซึ่งมีหลายคนเป็นล้มพาดตลอดชีวิต</p>
2537	<p>1. วันที่ 9 มกราคม ได้เกิดเหตุเพลิงไหม้โรงงานมินิแบ จำกัด อำเภอกออู๋ทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มูลค่าความเสียหายประมาณ 100 ล้านบาทไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต</p> <p>2. วันที่ 4 กุมภาพันธ์ เกิดเพลิงไหม้โรงงานนิวเทคไนโปรดักส์ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มูลค่าความเสียหายประมาณกว่า 100 ล้านบาทไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต</p>
2538	<p>1. วันที่ 4 มกราคม เกิดเหตุเพลิงไหม้อุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง พื้นที่ป่าเสียหายประมาณ 30,000 ไร่ มูลค่าความเสียหายมีอาจประเมินค่าได้</p> <p>2. วันที่ 13 มกราคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ศูนย์การค้าเจ้าพระยา จังหวัดนครราชสีมา มูลค่าความเสียหายประมาณ 50 ล้านบาท</p> <p>3. วันที่ 8 กุมภาพันธ์ เกิดเหตุเพลิงไหม้โกดังเก็บยางรถยนต์ บริษัทบริดจ์สโตน จำกัด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มูลค่าความเสียหายประมาณ 60 ล้านบาท</p> <p>4. วันที่ 4 เมษายน เกิดเหตุเพลิงไหม้โรงงานทำพลูและดอกไม้ไฟบ้านวังกว้าง อำเภอบางมูลนาค จังหวัดพิจิตร มีผู้เสียชีวิต 3 บาดเจ็บสาหัส 2 คน</p> <p>5. วันที่ 17 กรกฎาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าแฟรี่พลาซ่า อำเภอเมืองขอนแก่น เป็นอาคารสูง 6 ชั้น มูลค่าความเสียหายกว่า 500 ล้านบาท ไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บ</p>

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
	<p>6. วันที่ 27 กรกฎาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ชุมชนแออัดดินแดง บ้านเรือนเสียหาย ประมาณ 50 หลังคาเรือน</p> <p>7. วันที่ 28 กรกฎาคม เกิดเหตุเพลิงไหม้ตลาดสุขาภิบาลโพทะเล อำเภอโพทะเล จังหวัดนครราชสีมา เสียหายประมาณ 100 หลังคาเรือน มูลค่าความเสียหายไม่ต่ำกว่า 200 ล้านบาท</p> <p>8. วันที่ 21 ตุลาคม ได้เกิดเพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์งามวงศ์วาน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มูลค่าความเสียหายประมาณ 500 ล้านบาท ต้นเพลิงเกิดจากร้านรองเท้าเพ็ญศรีสยามมีสินค้าเสียหายประมาณ 40 ล้านบาท</p> <p>9. วันที่ 3 พฤศจิกายน เพลิงไหม้ศูนย์การค้าสยามเซตปีพูนวัน ต้นเพลิงเกิดที่ชั้น 2 มูลค่าความเสียหายกว่า 100 ล้านบาท มีผู้เสียชีวิต 4 คน บาดเจ็บ 2 คน</p> <p>10. วันที่ 22 พฤศจิกายน เพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลชิดลม ซึ่งเป็นอาคารสูง 7 ชั้น ต้นเพลิงอยู่บนชั้น 3 ค่อยมาขึ้นชั้น 6 ได้ถล่มลงมา มีผู้เสียชีวิตประมาณ 4 คน บาดเจ็บอีกจำนวนหนึ่ง ในวันที่ 26 พฤศจิกายนเพลิงได้ปะทุขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง</p> <p>11. วันที่ 8 ธันวาคม เพลิงไหม้ตลาดปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มูลค่าความเสียหาย ประมาณ 30 ล้านบาท</p> <p>12. วันที่ 25 ธันวาคม ไฟไหม้ห้างสรรพสินค้ามาบุญครอง ซึ่งเป็นอาคารสูง 9 ชั้น ต้นเพลิงอยู่ที่ชั้น 8 เจ้าเจ้าที่คุมเพลิงที่ชั้นที่ 8 ไปได้</p>
2539	<p>1. วันที่ 17 มกราคม เกิดเพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าอิมทีเรียลเซตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 2 คน</p> <p>2. วันที่ 5 กุมภาพันธ์ เพลิงไหม้ ศูนย์การค้ามาบุญครอง เจ้าหน้าที่ควบคุมเพลิงไว้ได้ ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บและมูลค่าความเสียหาย</p> <p>3. วันที่ 11 กุมภาพันธ์ เพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าโตคิว ภายในศูนย์การค้ามาบุญครอง เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมเพลิงไว้ได้</p> <p>4. วันที่ 19 มีนาคม เพลิงไหม้โรงงานเส้นใยสังเคราะห์ของบริษัทเทพีด้า จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เสียหาย กว่า 100 ล้านบาท</p> <p>5. วันที่ 21 เมษายน เพลิงไหม้โกดังเก็บกระดาษของบริษัท ปัญจพลไฟเบอร์คอนเทนเนอร์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มูลค่าความเสียหายประมาณ 20 ล้านบาท</p>

พ.ศ.	เหตุการณ์และความเสียหาย
2540	<p>1. วันที่ 23 กุมภาพันธ์ ได้เกิดเพลิงไหม้ที่อาคาร เพอร์ซิเด็นท์ทาวเวอร์ ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เป็นอาคารสูง 37 ชั้น มูลค่าความเสียหายกว่า 2,400 ล้านบาท ที่เพิ่งสร้างเสร็จ และกำลังอยู่ในระหว่างตกแต่งเป็นอาคารสำนักงานและโรงแรมชั้นน้ำ ทำให้มีผู้เสียชีวิต 4 คน บาดเจ็บ 5 คน เนื่องจากกระโดดหนีตายจากชั้นที่ 11 ของอาคาร และบางคนถูกไฟคลอกตาย</p> <p>2. วันที่ 19 มีนาคม ได้เกิดเหตุเพลิงไหม้ที่ชุมชนแออัดนวลจิต ซอยเอกมัย 30 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพฯ ทำให้บ้านเรือนราษฎรเสียหาย 62 หลัง ราษฎร 178 ครอบครัว จำนวน 647 คนไร้ที่อยู่อาศัย ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้ประสบภัยที่เป็นผู้เช่าบ้าน 28 ครอบครัว จำนวน 337 คน</p> <p>3. วันที่ 14 กรกฎาคม ได้เกิดเพลิงไหม้โรงแรมรอยัลจอมเทียนพัทยา ซึ่งเป็นโรงแรม 5 ดาว สูง 17 ชั้น สาเหตุเกิดจากการระเบิดของถังแก๊ส ในบริเวณห้องครัวชั้นล่างสุดของโรงแรม ผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 91 ราย บาดเจ็บ จำนวน 59 ราย มูลค่าความเสียหายคิดประเมินกว่า 500 ล้านบาท สาเหตุสำคัญที่มีผู้เสียชีวิตมากเนื่องจาก ประตูหนีไฟทุกบานถูกปิด เพื่อป้องกัน การหนีของแรกที่มาพักแล้วไม่จ่ายเงิน</p>

การเกิดอัคคีภัยผ่านมาจะเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงระหว่างเดือน ธันวาคม-เมษายน ของทุกปีซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาวและฤดูร้อน บางครั้งมีความสูญเสียชีวิต บาดเจ็บ จำนวนมาก และมูลค่าความเสียหายหลายร้อยล้านบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งไฟไหม้โรงงานอุตสาหกรรม ห้างสรรพสินค้า โรงแรม ดิเกแถวหรืออาคารพาณิชย์ และโกดังเก็บสินค้า บางครั้งก็สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนเป็นอย่างมาก เช่น กรณีเพลิงไหม้ชุมชนแออัด ชาวบ้านจำนวนมากต้องประสบปัญหาไร้ที่อยู่อาศัย และยิ่งยากจนลงไปอีก นอกจากนี้ยังพบว่ามีกรณีเกิดไฟป่าบ่อยครั้ง ซึ่งนอกจากจะทำลายพื้นที่ป่าไม้เป็นจำนวนมากยังทำลายระบบนิเวศอีกด้วย มูลค่าความเสียหายจนไม่อาจประเมินค่าได้ เช่นกรณีไฟป่าห้วยขาแข้ง เป็นต้น

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าการเกิดสาธารณภัยในทศวรรษที่ผ่านมาทั้งวาตภัย อหุภัยและอัคคีภัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและรุนแรงขึ้น ทำให้มีจำนวนผู้สูญเสียชีวิตและได้รับผลกระทบ รวมทั้งมีมูลค่าความเสียหายมหาศาลและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3.4 : แสดงภาพรวมการเกิดสาธารณภัยในรอบ 10 ปี ระหว่างปีงบประมาณ 2530 – 2540

สาธารณภัย ประเด็น	วาดภัย	อุทกภัย	อัคคีภัย
ช่วงเวลาการเกิด	ระหว่างกุมภาพันธ์-พฤษภาคม และพฤศจิกายน ของทุกปี	ระหว่างกรกฎาคม-กันยายนของทุกปี	ระหว่างกันยายน-พฤษภาคมของทุกปี
พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ	ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในภาคอีสานช่วงฤดูร้อน แต่ความถี่รุนแรงมักเกิดขึ้นในภาคใต้ช่วงฤดูฝน	กระจายทั่วทุกภาคของประเทศ มีบางพื้นที่จะเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น	ย่านชุมชน ตลาด ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม ชุมชนแออัดและเกิดไฟป่าทางภาคเหนือและภาคใต้
จำนวนครั้งการเกิดภัย (โดยเฉลี่ย)	2,964 ครั้งต่อปี	652 ครั้งต่อปี	2,316 ครั้งต่อปี
จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (โดยเฉลี่ย)	248,314 คนต่อปี	1,735,110 คนต่อปี	25,399 คนต่อปี
มูลค่าความเสียหาย (โดยเฉลี่ย)	416,515,871 บาทต่อปี	417,584,583 บาทต่อปี	610,309,772 บาทต่อปี
มูลค่าความช่วยเหลือ (โดยเฉลี่ย)	337,807,381 บาทต่อปี	173,605,310 บาทต่อปี	34,110,399 บาทต่อปี

วาทภัยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงฤดูร้อนระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปีถึง แม้จะไม่รุนแรงมากนักแต่ก็มีสถิติการเกิดขึ้นบ่อย โดยเฉลี่ย 2,964 ครั้งต่อปี ในขณะที่วาทภัยที่รุนแรงได้เกิดขึ้น 2 ครั้ง คือวาทภัยจากพายุไต้ฝุ่นเกย์ และพายุไต้ฝุ่นลินดา พายุไต้ฝุ่นทั้งสองลูกนี้ได้พัดผ่านทางภาคใต้ในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ส่วนผู้ที่ได้รับผลกระทบและเดือดร้อนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยปีละประมาณ 248,314 คน มีมูลค่าความเสียหายทรัพย์สินเพิ่มขึ้น เฉลี่ยปีละ 416,151,871 บาท รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบวาทภัยเพิ่มขึ้น เฉลี่ยปีละ 337,807,381 บาท

อุทกภัยมักจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงธันวาคมของทุกปี พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจะกระจายไปทั่วทุกภาค โดยเฉพาะภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วมเพราะมีลมมรสุมพัดผ่านมากกว่าทุกภาค แนวโน้มการเกิดอุทกภัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ.2530 ถึง พ.ศ.2538 แต่ลดลงเพียงเล็กน้อยช่วงปีพ.ศ.2537 ถึงพ.ศ.2540 โดยเฉลี่ย 652 ครั้งต่อปี มีผู้ได้รับผลกระทบและเดือดร้อนเฉลี่ย 1,735,110 คนต่อปี มูลค่าความเสียหายเฉลี่ยปีละ 417,584,583 บาท รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยปีละ 173,605,310 บาท

อัคคีภัยส่วนมากจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูหนาวและฤดูร้อน ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายนของทุกปี สถานที่เกิดเพลิงไหม้มักจะเป็นย่านชุมชนที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ตลาด ร้านค้า อาคารพาณิชย์ ชุมชนแออัด โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้เกิดไฟไหม้ป่าบ่อยครั้ง สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศน์วิทยาและสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจประเมินค่าได้ แนวโน้มการเกิดอัคคีภัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีพ.ศ.2530 ถึงปีพ.ศ.2539 แต่จะลดลงในปีพ.ศ.2540 โดยเฉลี่ยปีละ 2,316 ครั้งต่อปี มีผู้ได้รับผลกระทบและเดือดร้อนประมาณ 25,399 คนต่อปี มูลค่าความเสียหายประมาณปีละ 610,309,772บาทต่อปี รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัยประมาณ 34,110,399 บาทต่อปี

กล่าวได้ว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาสาธารณภัย ทั้งวาทภัย อุทกภัยและอัคคีภัย มีแนวโน้มการเกิดที่ขึ้นและมีลักษณะที่รุนแรงมากขึ้น สร้างความเดือดร้อนและทำลายชีวิตประชาชนและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญยังได้ทำลายระบบเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างมิอาจประเมินค่าได้ " วาทภัยและอุทกภัยเป็นภัยที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติทั้งนี้สาเหตุเนื่องจากการมีการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาค่อนข้างมาก ทั้งมีการแปรปรวนมากขึ้นของอากาศโลก หรือภาวะเรือนกระจก และที่สำคัญเพราะความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่ดินและป่าไม้ การลักลอบทำลายป่า ทำลายแหล่งต้นน้ำ การบุกรุกป่าสงวน ตลอดจนการใช้ประโยชน์

ที่ดินไม่เหมาะสม ล้วนทำให้ประเทศไทยต้องมีความเสี่ยงภัยธรรมชาติมากขึ้น²⁹ ส่วนอัคคีภัยนั้น มักมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการเจตนาจงใจจะทำให้เกิด หรือจากเหตุบังเอิญ จากการประมาทหลังเพลิงไหม้ นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดอัคคีภัย ส่วนกรณีไฟไหม้ป่าเป็นไปได้อาจเกิดจากธรรมชาติ หรืออาจเกิดจากมนุษย์ก็ได้ สำหรับแนวโน้มการเกิดสาธารณภัยทั้งสามประเภทนี้จะลักษณะรุนแรงขึ้น เกิดถี่ขึ้น และเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกในหลายพื้นที่ เช่นกรณีน้ำท่วม กรณีพายุไต้ฝุ่น หรือกรณีไฟไหม้อาคารขนาดใหญ่ และชุมชนแออัด เป็นต้น นับว่าสาธารณภัยเป็นอุปสรรคสำคัญในการบรรลุถึงเป้าหมายการพัฒนาที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจะถูกนำมาใช้ในการช่วยเหลือฟื้นฟูบูรณะความเสียหายที่เกิดขึ้นแทนที่จะนำไปใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นสาธารณภัยจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้อีกต่อไป ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันวางแผนเพื่อป้องกันและบรรเทาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

²⁹ อิศระ สุวรรณกุล, การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2540 น. 22-23.

2. นโยบายเกี่ยวกับการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย

สำหรับการศึกษานโยบายเกี่ยวกับการจัดการสาธารณสุขนี้ ผู้ศึกษาได้ประมวลจากแผนพัฒนาประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึง ฉบับที่ 8 และแผนของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล แต่ละคณะที่แถลงต่อรัฐสภา ก่อนเข้ามาบริหารประเทศ

2.1 แผนพัฒนาประเทศ

นับตั้งแต่ประเทศไทยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนกระทั่งถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ที่เริ่มได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสาธารณสุข โดยได้กำหนดแนวทางปรับปรุงระบบป้องกันและบรรเทาอุบัติเหตุ สาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้มีการเปลี่ยนแนวคิดการจัดการสาธารณสุขจากการที่รัฐมีบทบาทหลักในการช่วยเหลือและฟื้นฟู มาเป็นการเตือนภัย การป้องกัน และบรรเทาสาธารณสุข และเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการช่วยเหลือฟื้นฟู ซึ่งแต่ละแผนพัฒนาฯ ได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขได้ดังนี้

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (2504-2509) รัฐบาลเริ่มตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากในแผนฯ ฉบับนี้ต้องการที่จะยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้มีระดับสูงขึ้นกว่าเดิม ด้วยการระดมและใช้ทรัพยากร เศรษฐกิจของประเทศให้เป็นประโยชน์มากที่สุด เพื่อขยายการผลิตและเพิ่มรายได้ประชาชาติให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้มีการใช้ทรัพยากรหมดเปลืองในอัตราที่เกินกว่าสงวนไว้ ทรัพยากรป่าไม้และแร่ได้สิ้นเปลืองอย่างรวดเร็ว "...การสิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างโดยรวดเร็ว นั้นอาจจะกระทบกระเทือนต่อการผลิตบางประเภท แต่ก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำลายป่าไม้ที่ทิ้งสงวนและคุ้มครอง จะเป็นอันตรายแก่นาคตด้านการเกษตรของประเทศอย่างมหันต์ เพราะจะเป็นเหตุให้ปริมาณน้ำและความสมบูรณ์ของดินลดน้อยลง..."³⁰ ส่วนเรื่องสาธารณสุขนั้น ได้ระบุไว้ในแผนการพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขการว่า "...ในด้านการประชาสงเคราะห์ นโยบายที่สำคัญที่สุดได้แก่การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ไม่สามารถช่วยตนเองเท่าที่จะกระทำได้

³⁰ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2504-2506-2509 ระยะที่ 2 (2507-2509) น. 3-4.

เป็นการแบ่งเบาภาระสังคม เช่น คนชรา เด็กกำพร้า บุคคลที่สังคมรังเกียจ ฆาตกรและ
 กรรมกรที่ยากจน และผู้ประสบภัยพิบัติ...”³¹ ซึ่งในส่วนของ การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย “ ได้มีการ
 ตั้งงบประมาณระหว่างปี 2507-2509 ไว้จำนวน 8.13 ล้านบาท โดยการจัดทำโครงการสงเคราะห์
 ผู้ประสบภัย เพื่อที่จะสงเคราะห์ชาวนา และราษฎรทั่วไปที่ประสบภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย
 วาตภัย อากาศหนาวผิดปกติ สงเคราะห์ผู้ประสบอัคคีภัย สงเคราะห์คนไทย ซึ่งเป็นผู้ตกทุกข์ได้
 ยากในต่างถิ่นทั่วประเทศ และนอกประเทศให้กลับภูมิลำเนา และสงเคราะห์กรณีอื่นๆ ที่
 เห็นสมควร.”³² การจัดโครงการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ส่วนหนึ่งอาจมีเหตุ
 ผลเนื่องมาจากเกิดมหาวาตภัยที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ 25-26
 ตุลาคม 2505 ทำให้มีความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมาก

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (2515-2519) มีความรวดเร็ว ทางด้านเศรษฐกิจ
 เป็นอย่างดีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมบางประการ ความเจริญด้านอุตสาหกรรม
 และความสะดวกในนครคมนาคมทำให้คนในชนบทอพยพหลั่งไหลเข้ามาแออัดอยู่ในเมืองมากขึ้น
 ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ และนับวันปัญหาจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น การขาดแคลนที่อยู่อาศัย
 และสิ่งสาธารณูปโภค บริการทางด้านพยาบาลไม่เพียงพอ จำนวนสถานศึกษาต่างๆ ไม่พอกับ
 ความต้องการ การจ้างงาน สวัสดิการความปลอดภัยของแรงงานมีน้อย รายได้ไม่เพียงพอครองชีพ
 อาชญากรรมก็มากขึ้นตามลำดับ ส่วนเรื่องสาธารณภัยนั้นกล่าวไว้ในแผนงานแต่เพียงว่า “..จะ
 สงเคราะห์แก่บุคคลที่มีปัญหาทางสังคมทุกประเภทที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ รวมทั้งผู้ประสบภัย
 โดยการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนมีบทบาท
 ในการสังคมสงเคราะห์มากขึ้น.”³³

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (2520-2524) จะเป็นการปฏิรูประบบนโยบายหลายด้าน
 ที่เห็นว่าจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อเร่ง
 พัฒนาคุณภาพทางเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงและยกฐานะสวัสดิภาพความเป็นอยู่ของคน
 ส่วนใหญ่ในชาติอันจะเป็นทางไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการขจัดความยากจน

³¹ เพิ่งอ้าง, หน้า 143.

³² เพิ่งอ้าง, หน้า 147.

³³ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.
 2515-2519) น. 370-384.

ในประเทศ ส่วนด้านสาธารณสุขสาธารณสุขมีการกำหนดไว้ในนโยบายการใช้คำว่า “..ควรจัดลำดับความสำคัญของการใช้เพื่อบรรเทาอุทกภัย อุทกภัยที่เกิดขึ้นได้นำมาซึ่งความเสียหายมาสู่ประเทศนับเป็นจำนวนมากทุกปี นอกจากจะทำความเสียหายต่อพื้นที่เพาะปลูกแล้วยังนำความเสียหายมาสู่เศรษฐกิจ และสังคมส่วนรวมของประเทศอีกนานัปประการ ฉะนั้นการบรรเทาและควบคุมอุทกภัยนี้จะต้องมีการศึกษาสำรวจลุ่มน้ำใหญ่ๆ โดยเฉพาะลุ่มน้ำเจ้าพระยา เพื่อการป้องกันและควบคุม รวมทั้งการคาดคะเนระดับของน้ำในแม่น้ำเพื่อบรรเทาอุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในเขตเมือง และเขตเพาะปลูกด้วย”³⁴

ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 5 (2525-2529) รัฐบาลให้ความสำคัญกับการปรับระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถรับมือกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกในขณะเดียวกันก็ “..ได้ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และสังคมให้มีการกระจายให้ถึงมือประชาชนผู้ที่ยากจนให้ทั่วถึง และทำการประสานงานพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับการบริหารความมั่นคงของประเทศ”³⁵ แผนงานหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญไม่น้อยกว่าแผนงานอื่นก็คือ “การกระจายกิจการทางสังคมด้านสวัสดิการสงเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแก่ผู้ประสบภัยต่างๆ ประมาณ 7.5 ล้านคน”³⁶ โดยกำหนดแนวนโยบายว่า “..รัฐจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยในกรณีต่างๆ เช่น อัคคีภัย อุทกภัย ซึ่งเมื่อเกิดแล้วแต่ละครั้งจะทำความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะการเกิดสาธารณภัยในเมืองใหญ่ๆ ที่ประชาชนอยู่กันอย่างหนาแน่น บางครั้งถึงแก่ชีวิต ประชาชนต้องประสบปัญหาไร้ที่อยู่อาศัย และขาดแคลนอาชีพ รัฐจำเป็นต้องเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่ผู้ประสบภัย เหล่านี้ที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้”³⁷ นอกจากนี้ในด้านสวัสดิการแรงงานก็มีเป้าหมายที่จะลดผู้ประสบภัยอันตรายจากโรคอันเนื่องมาจากการทำงานอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี.³⁸

³⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524), น. 173.

³⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529), น. 9.

³⁶ เพิ่งอ้าง น. 203.

³⁷ เพิ่งอ้าง น. 289.

³⁸ เพิ่งอ้าง น. 203.

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) มีจุดมุ่งหมายหลักที่จะกระจายระดับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีรายได้ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ และสภาพจิตใจดีขึ้น มีการกำหนดแผนงานต่างๆ อย่างชัดเจน ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับสาธารณสุข ได้กำหนดไว้ในแผนงานความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน และแผนงานสวัสดิการสังคม โดยมีเป้าหมาย "...เพื่อลดอัตราการตายและบาดเจ็บเนื่องมาจากอุบัติเหตุในการจราจร ทางบก ทางน้ำ อุบัติภัยในเคหะสถาน ในสาธารณสถาน และให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อการป้องกันอุบัติเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ และติดตามผลกรปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการร่วมมือและประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการป้องกันอุบัติเหตุ..."³⁹

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เป็นแผนพัฒนาฯ ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสาธารณสุขอย่างมาก "...ได้กำหนดแนวทางปรับปรุงระบบการป้องกันและบรรเทาอุบัติเหตุ สาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีโดย..."⁴⁰

1) ให้นำหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการประสานการปฏิบัติงานในการป้องกันระงับและบรรเทาอุบัติเหตุ ทั้งในด้านการจราจรทางบก การทำงานในสถานประกอบการ อุบัติภัยจากอัคคีภัย และอุบัติเหตุในสาธารณสถานและเคหะสถานให้เป็นระบบสู่ภาคปฏิบัติได้

2) เสนอให้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถเพื่อให้การช่วยเหลือบุคคลที่สามในกรณีที่ประสบอุบัติเหตุ

3) แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งกวดขันให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุและสาธารณสุขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

³⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรีย, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534), น. 9.

⁴⁰ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539), กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2535 น. 212-213.

4) พัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รวมทั้งจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

5) วรรณคดีและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะนักเรียน ผู้ใช้รถใช้ถนน ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ กรรมการก่อสร้าง นายจ้างและประชาชนในชุมชนหนาแน่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและบรรเทาอุบัติเหตุ สาธารณภัย

จะเห็นได้ว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสาธารณภัยมากขึ้น ที่สำคัญได้ "...มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ (กปอ.) ขึ้นมา ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกอง สังกัดสำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี โดยมีฐานะเป็นหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ด้านวิชาการ กำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับสาธารณภัยทั้งหมด รวมทั้งการติดตามและประเมินผลของหน่วยงานปฏิบัติ."⁴¹

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีการกำหนดแผนและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอันเกิดจากธรรมชาติ ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดย⁴²

1) เพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบการป้องกันและฟื้นฟูความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ด้วยการให้ความสำคัญกับการเตือนภัยและการป้องกันสาธารณภัยเบื้องต้น

2) สร้างระบบประสานงานในระดับพื้นที่ตามประเภทของสาธารณภัยจากธรรมชาติ โดยใช้กลไกการจัดการสาธารณภัยที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ

3) จัดทำแผนที่เสี่ยงภัยธรรมชาติในระดับจังหวัดและภาค เพื่อเป็นข้อมูล ในการเตือนภัย การป้องกันและควบคุมภัยธรรมชาติ

4) กำหนดมาตรการในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน ในการป้องกันตนเอง ทั้งการใช้ข้อมูลภายในการบังคับและการฝึกอบรมให้มีความตระหนักถึงภัยธรรมชาติ

นอกจากนี้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 นี้ การจัดการสาธารณภัยก็เริ่มเปลี่ยน จากเดิมที่เน้นการช่วยเหลือช่วยชีวิต เป็นการป้องกันบรรเทาซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดการ

⁴¹ ภัทรจิต จุมพล, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังตั้งรับมากกว่ารุก, วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 32 ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2538 น.48-62.

⁴² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544), กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เม็ดยุทธพรายปรีณตั้ง, 2540 น. 146.

สาธารณสุขคือ การเตรียมการป้องกัน และลดผลกระทบที่เกิดจากสาธารณสุข โดยมุ่งลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติให้มีผลกระทบน้อยที่สุด ต่อเศรษฐกิจของประเทศ และคุณภาพชีวิตของประชาชน และเน้นการป้องกันบรรเทาความเสียหายจากอุบัติเหตุทางเทคโนโลยี และอุบัติเหตุ ซึ่งมักจะเกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่สามารถป้องกันได้ โดยสาธารณสุขหลักที่จะได้รับความสำคัญในการดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 นี้ คือ⁴³

1. ภัยธรรมชาติ

1.1 อุทกภัย

1.2 วาตภัย

1.3 ภัยแล้ง

1.4 แผ่นดินไหว

2. ภัยจากอุตสาหกรรม

2.1 อุบัติภัยจากโรงงานอุตสาหกรรม เช่น เพลิงไหม้ การระเบิด

3. ภัยจากการคมนาคมขนส่ง

3.1 การขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย

3.2 ภัยจากการจราจร

3.3 น้ำมันรั่วไหลในทะเล

4. ภัยอื่นๆ

2.2 แผนระดับระดับกระทรวง

นอกจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการการบริหารจัดการสาธารณสุขไว้อย่างชัดเจนแล้ว ยังมีแผนระดับกระทรวงอีกหลายแผนที่สำคัญกับปัญหาสาธารณสุข และอุบัติเหตุ ซึ่งได้แก่

แผนมหาดไทย ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2540-2544) ได้มีการระบุถึงปัญหาสาธารณสุขว่า " แนวโน้มการเกิดอุบัติเหตุสูงขึ้น เนื่องจากมาตรการป้องกันยังไม่มีผลในทางปฏิบัติ จึงความ

⁴³ กอวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แนวคิดและการบริการจัดการสาธารณสุขในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (เอกสารอัตร้าเนา) น. 5-6.

สามารถในการบรรเทาสาธารณภัยรวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ⁴⁴ และได้มีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุและสาธารณภัยไว้คือ⁴⁵

1. เพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันบรรเทาภัยอุบัติเหตุและสาธารณภัยทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุบัติเหตุและสาธารณภัยโดยการพัฒนาด้านกายภาพ ให้สนับสนุนเสริมสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและสาธารณภัย ปรับปรุงระเบียบ กฎหมายให้สอดคล้องการป้องกัน และแก้ไขปัญหายุติเหตุและสาธารณภัย รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและสาธารณภัย

นอกจากนี้ในแผนฉบับดังกล่าวยังได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านอุบัติเหตุ และสาธารณภัยไว้อย่างชัดเจนโดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้⁴⁶

1. การพัฒนาด้านกายภาพเพื่อเสริมระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและสาธารณภัยโดย

ก. พัฒนาด้านกายภาพเพื่อเสริมระบบการป้องกันและระงับอัคคีภัย

(1) เร่งรัดการดำเนินการกำหนดแผนที่ทางกายภาพของเมือง รวมทั้งแผนการช่วยเหลือและป้องกันอัคคีภัยโดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย และบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารและผังเมืองอย่างจริงจัง ตลอดจนจัดทำผังรายละเอียด เพื่อปฏิบัติการและสนับสนุนเร่งรัดให้ท้องถิ่นจัดทำผังเฉพาะ

(2) เร่งรัดให้มีการวางท่อแก๊สบนทางพิเศษ และวางท่อดับเพลิงในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เพื่อให้บรรเทาอัคคีภัยบนทางพิเศษและชุมชนแออัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

⁴⁴กระทรวงมหาดไทย, แผนหมวดไทยฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2540-2544) กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์ พ.ศ. 2539 น.10.

⁴⁵เฟิ่งอ้าง น. 95.

⁴⁶เฟิ่งอ้าง น. 107-117.

(3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบการอาคารสูงเกินกว่า 23 เมตร (6 ชั้น) มีการป้องกันอัคคีภัยในอาคารและมีการซักซ้อมการป้องกันอัคคีภัย โดยภาครัฐให้ความสนับสนุนด้านเทคนิควิชาการและร่วมปฏิบัติการ

(4) สร้างและปรับปรุงถนนเข้าสู่ศูนย์กลางชุมชนแออัด และกำหนดแหล่งน้ำธรรมชาติเสริมการป้องกันและบรรเทาอัคคีภัย

ข. พัฒนาด้านกายภาพเพื่อเสริมระบบการป้องกันและระงับอุบัติเหตุในสาธารณสถานและเคหะสถาน

(1) กำหนดพื้นที่สำหรับปลูกอาคารให้เหมาะสมกับแหล่งชุมชนในกฎกระทรวงผังเมืองรวม

(2) กำหนดมาตรการตรวจสอบด้านความปลอดภัยเข้าในอาคารที่มีความสูงเกิน 6 ชั้นทุกระยะ

(3) กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของราคาวัสดุหรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการก่อสร้างโดยมีการปรับปรุงทุกปี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ

(4) รณรงค์และขอความร่วมมือจากศูนย์การค้าต่างๆ สวนสนุกและสถานที่ที่มีประชาชนเข้าใช้บริการจำนวนมาก ให้เพิ่มมาตรการด้านความปลอดภัยตามมาตรฐานและการใช้ประโยชน์พื้นที่ โดยภาครัฐประสานการให้คำแนะนำและให้บริการการตรวจสอบ

ค. การพัฒนาด้านกายภาพเพื่อเสริมระบบการป้องกันและบรรเทาภัยจากธรรมชาติ โดยเร่งรัดให้มีการกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงภัยของแต่ละพื้นที่ ปรับปรุงและจัดสร้างสถานที่หลบภัยธรรมชาติ ในพื้นที่ที่มีระดับความเสี่ยงสูง

ง. พัฒนาด้านกายภาพเพื่อเสริมการป้องกันและระงับภัยจากวัตถุอันตราย โดยเร่งรัดการปฏิบัติตามมาตรการผังเมืองกำหนดให้สามารถจัดระเบียบร้านค้าหรือสถานที่บริการวัตถุอันตรายในเขตชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การปรับปรุงระเบียบกฎหมายให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและสาธารณภัย

2.1 จัดให้มีและปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อเสริมระบบการป้องกันและระงับอัคคีภัย

(1) ปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคาร อาคารสูง อาคารพิเศษ ฯลฯ เพื่อให้ทุกอาคารมีการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น

(2) ออกประกาศ ระเบียบ กฎหมาย และเทศบัญญัติรองรับบทบาทของกรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและระงับอัคคีภัย

(3) ออกกฎหมายรองรับการจัดตั้งอาสาสมัครให้ครบทุกแขวง ตำบล และกำหนดบทบาทการประสานงานระหว่างราชการกับกลุ่มอาสาสมัคร

2.2 จัดให้มีและปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อเสริมระบบการป้องกันและระงับอุบัติเหตุจากการจราจร เกี่ยวกับการควบคุมการขนส่งเด็กนักเรียนและการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยเพื่อลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น

2.3 จัดให้มีและปรับปรุงระเบียบกฎหมาย เพื่อเสริมระบบการป้องกันและระงับอุบัติเหตุในสาธารณและเคหะสถาน

(1) ออกระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร ให้มีการประกาศเขตควบคุมทั่วประเทศ

(2) เร่งรัดออกกฎหมายเพื่อควบคุมเครื่องเล่นในสวนสนุกต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน

2.4 จัดให้มีและปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อเสริมระบบการป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติ

(1) เร่งรัดให้มีการออกกฎระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการควบคุมการออกแบบก่อสร้างอาคารในพื้นที่เสี่ยงภัย ให้สามารถต้านรับต่อควรเกิดแผ่นดินไหวได้

(2) สนับสนุนให้มีการแก้ไขหรือปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานและการใช้งบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติ ให้มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นตามสถานการณ์และความจำเป็น

2.5 จัดให้มีและปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อเสริมระบบการป้องกันและระงับภัยจากวัตถุอันตราย

(1) กำหนดมาตรฐานการประกันภัยสำหรับบุคคลที่สาม ในกิจกรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตราย

(2) ปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพิ่มโทษการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

(3) ปรับปรุงระเบียบตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าตรวจสอบสถานประกอบการต่างๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายและโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อทราบข้อมูลล่วงหน้า และให้กรมโยธาธิการ และกองบังคับการตำรวจดับเพลิงมีส่วนร่วมในฐานะนายตรวจร่วมโดยยึดหลักการแบ่งงานหรือการแบ่งเขตตรวจ

(4) ปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2495 ให้กองบังคับการตำรวจดับเพลิงสามารถเข้าตรวจสอบตามพระราชบัญญัติอื่นได้ด้วย

3. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษและสาธารณสุข

3.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและระงับอัคคีภัย

(1) เสริมสร้างความรู้และทักษะในการป้องกันตนเองจากภัยต่างๆ ในชีวิตประจำวันให้แก่ประชาชน เช่น การใช้เหล็กดัดที่มีคุณภาพ เพื่อการป้องกันอัคคีภัย รวมทั้งการเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ หุ่นตุ้ม ที่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

(2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน และผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและระงับอัคคีภัย โดยการจ้างข่าวสาร และเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และให้มีการป้องกัน อัคคีภัยร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและภาครัฐ

3.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและระงับอุบัติเหตุในสถานประกอบการและเคหะสถาน

3.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติ

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันบรรเทาภัยโดยยึดหลักการป้องกันตนเองในเบื้องต้น และการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการป้องกันภัย รวมทั้งการสร้างวินัยในการปฏิบัติตนเมื่อได้รับการแจ้งเตือนภัยจากทางราชการ

(2) ส่งเสริมให้ชุมชนต่างๆ วางแผนป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติของชุมชนและกำหนดให้มีตัวแทนเข้าร่วมแผนป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกับภาครัฐ

(3) วรรณคดี ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ และข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการป้องกันและบรรเทาภัยที่อาจเกิดขึ้นโดยเฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่เสี่ยงภัย

3.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและระงับภัยจากวัตถุอันตราย โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ค้า ผู้ขนส่ง ผู้ใช้ ตระหนักถึงภัยของวัตถุอันตรายและวิธีปฏิบัติตน รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม

4. การพัฒนาการบริหารจัดการด้านอุบัติภัยและสาธารณภัย

4.1 การพัฒนาบริหารจัดการด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย

(1) ปรับปรุงสมรรถนะของหน่วยงานด้านสาธารณภัยและอัคคีภัย ให้ได้มาตรฐานสากล พร้อมจัดหาอุปกรณ์ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินงานตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการดับเพลิงกู้ภัยให้กรุงเทพมหานครมีสถานีดับเพลิงครบตามมาตรฐาน

(2) พัฒนางานด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกันทั้งในกรุงเทพมหานครปริมณฑลและภูมิภาค โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร และ 17 เมืองหลัก โดยประสานแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตั้งและปรับปรุงหัวจ่ายน้ำดับเพลิงให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ

(3) ท้องถิ่นรูปแบบอื่นนอกจากเทศบาล สุขาภิบาล และกรุงเทพมหานคร ให้จัดอาสาสมัครป้องกันภัยและจัดชุดดับเพลิงมาตรฐานให้ครบทุกท้องถิ่น

(4) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชน และผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบป้องกันอัคคีภัยที่ถูกต้อง และช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างถูกวิธี และจัดให้มีการซักซ้อม การประสานงานและการวางแผนการดับเพลิงและกู้ภัยระหว่างเจ้าหน้าที่ เจ้าของอาคารและผู้อยู่อาศัยในอาคารสูง

(5) จัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ของอาคารและผู้ประกอบการ และประชาชนสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างแพร่หลาย

(6) จัดให้มีศูนย์ฝึกอบรมดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัยที่มีมาตรฐานสากล เพื่อให้การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล ภูมิภาค และท้องถิ่นโดยให้มีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีความทันสมัยได้มาตรฐานและเหมาะสมกับภัยที่อาจเกิดขึ้นในประเทศ

(7) พัฒนาระบบตรวจร่วมและครูฝึกในการดับเพลิงและการบรรเทาสาธารณภัยให้มีความชำนาญและมีจำนวนเพียงพอทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไปรับทราบอบรมภายในและต่างประเทศ เพื่อให้มีเทคนิคและความชำนาญมากขึ้น

4.2 พัฒนาการบริหารการจัดการด้านการป้องกันและระงับอุบัติเหตุในสาธารณและเคหะสถาน

(1) ตรวจสอบควบคุมการก่อสร้างทุกชั้นคอนกรีตตัวอาคาร ส่วนประกอบอื่นๆ และวัสดุที่ใช้อย่างเข้มงวด ตลอดจนให้คำแนะนำทางวิชาการแก่เจ้าของอาคารในการแก้ไขปรับปรุงส่วนที่จำเป็น

(2) ให้บริการตรวจสอบเครื่องใช้ภายในอาคารเคหะสถานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น

(3) กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยในสาธารณสถาน ที่ประชาชนเข้าไปใช้บริการ ตลอดจนให้ความรู้ในการเลือกใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้มาตรฐานปลอดภัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน

(4) สร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบในวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผล

4.3 พัฒนาการบริหารการจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติ

(1) จัดให้มีแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพ

(2) เพิ่มขีดความสามารถของระบบการสื่อสารในระดับจังหวัด อำเภอให้สามารถสื่อสารข่าวสารแจ้งเตือนภัยไปยังตำบล หมู่บ้านได้โดยตรง

(3) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยในระดับพื้นที่ โดยใช้เทคนิควิทยาการที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เสี่ยงภัยให้สามารถกระจายข่าวสารได้รวดเร็วแม่นยำให้เกิดการตอบสนองอย่างจริงจัง

(4) พัฒนาระบบข้อมูลด้านสาธารณภัยที่ทันสมัยและเป็นข้อมูลที่มีเอกภาพสามารถใช้ร่วมกันได้ทุกหน่วยงาน

(5) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในด้านบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อการป้องกันบรรเทาภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยระดับภาคอย่างมีประสิทธิภาพ

(6) จัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามแผนร่วมกันทุกระบบอย่างสม่ำเสมอ

(7) ป้องกันอุทกภัยตามพระราชดำริและตามชุมชนต่างๆ ในทุกระดับตั้งแต่จังหวัด อำเภอ เทศบาล สุขาภิบาล ตำบล หมู่บ้าน

(8) พัฒนาระบบการประสานการปฏิบัติที่มีข้อมูลข่าวสารด้านอุตุนิยมวิทยาที่แม่นยำเป็นตัวนำการปฏิบัติของทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง

(9) สร้างระบบการประสานงานการบรรเทาภัยธรรมชาติระหว่างทหารกับพลเรือน

(10) จัดทำโครงการป้องกันภัยทุกประเภทในพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติและเสนอเป็นแผนลงทุนเพื่อของบประมาณต่อไป

(11) พัฒนาและจัดทำคู่มือในการวางแผนป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติเพื่อให้เป็นแนวทางในการวางแผนให้แก่เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่รับผิดชอบทุกระดับ

4.4 พัฒนาการบริหารจัดการด้านการป้องกันและระงับภัยจาก
 วัตถุประสงค์ราย

(1) ให้มีแผนการจัดการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์รายที่ภาครัฐและเอกชนประสานการวางแผนและปฏิบัติร่วมกัน

(2) ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดภาษาชนะเก็บรักษา ภาษาชนะเพื่อการขนส่ง เส้นทางและวิธีการขนส่งวัตถุประสงค์รายเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสาธารณชน

(3) ประสานการควบคุมการนำเข้าตลอดจนการครอบครองวัตถุประสงค์ราย ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

4.5 พัฒนาการบริหารจัดการด้านองค์การสาธารณภัยและอุบัติเหตุ
 เพื่อสร้างเอกภาพในการดำเนินงานด้านสาธารณภัยของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

(1) เสนอคณะรัฐมนตรียกฐานะกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเป็นหน่วยงานระดับกรม เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยรวมเอากองส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมมาผนวกไว้กับกรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

และให้มีอำนาจควบคุมดูแลลงไปถึงระดับภาค จังหวัด อำเภอและท้องถิ่น ทั้งนี้ให้มีการจัดตั้งคณะทำงานศึกษารายละเอียดในการจัดตั้งองค์กรดังกล่าวต่อไป

(2) ให้มีองค์กรกลางบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติโดยใช้บุคลากรของกองบัญชาการตำรวจดับเพลิง (บก.ตพ.) เพื่อเป็นศูนย์รวมผู้เชี่ยวชาญและศูนย์รวมอุปกรณ์กลางสนับสนุนงานด้านวิชาการและปฏิบัติการทั่วประเทศ

(3) ให้มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านสาธารณภัย และอุบัติเหตุ โดยศูนย์ฝึก 5 แห่ง และได้มีการประสานความร่วมมือกับต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนความรู้ ผู้เชี่ยวชาญและการศึกษาตงานอย่างเป็นระบบ

(4) ปรับปรุงขีดความสามารถในด้านสาธารณภัยของท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมืองโดยเฉพาะเมืองหลัก 17 แห่ง

แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคม และสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กล่าวถึงปัญหาสาธารณภัยว่า "มีแนวโน้มการเกิดสาธารณภัยเพิ่มมากขึ้น การปรับปรุงระบบสถาบันที่เกี่ยวข้องไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น มาตรการป้องกัน และ แก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาธารณภัย จึงมีความสำคัญและจะต้องปรับปรุงสถาบันที่ดำเนินงานด้านนี้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้สถาบันวิชาการเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น."⁴⁶ นอกจากนี้ในแผนฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาธารณภัยไว้ดังนี้⁴⁷

1. ประสานงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้ประสบภัย โดยจัดระบบการประสานงาน ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยงานต่างๆ การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน

⁴⁶ คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2541-2544) กรุงเทพฯ : ศักติไสถการพิมพ์, 2540 น. 30.

⁴⁷ เพิ่งอ้าง, น. 59.

ระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งในส่วนกลางและจังหวัดต่างๆ รวมทั้งการชักชวน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างสม่ำเสมอ

2. การขยายหน่วยงานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ อย่างทั่วถึง

3. ระดมทรัพยากรในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเป็นระบบโดยมีศูนย์ประสานงานกลางในการรณรงค์รับบริจาค เพื่อมิให้เกิดความสับสนของประชาชน เพื่อให้การจัดสรรเงินและสิ่งของบริจาคที่ได้รับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และมีความต่อเนื่อง

แผนประชาสงเคราะห์แม่บทฉบับที่ 4 พ.ศ. 2540-2544 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมายผู้ประสบภัยดังนี้⁴⁹

1. เตรียมความพร้อมในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย โดยรวบรวมข้อมูลศึกษาสาเหตุการเกิดภัยประเภทต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ปรับปรุงแก้ไขระเบียบและหลักเกณฑ์การช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น การให้ความช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยเป็นเงินแทนสิ่งของ เป็นต้น

3. จัดทำและพัฒนาระบบข้อมูลด้านสาธารณภัยประเภทต่างๆ ด้วยการจัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณภัย จำนวนผู้ประสบภัย การสำรวจตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยเพื่อเป็นฐานข้อมูล ในการจัดทำแผนป้องกันเพื่อลดอันตราย และการสูญเสียตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญห และผลกระทบที่เกิดจากสาธารณภัยประเภทต่างๆ เช่นการส่งหน่วยสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเคลื่อนที่ไปเตรียมความพร้อมในพื้นที่ที่คาดว่าจะเกิดภัยเป็นการล่วงหน้า 2-3 วัน

4. จัดฝึกอบรมอาสาสมัคร เพื่อระดมความร่วมมือในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น อาสาสมัครสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัย และอาสาสมัครนายท้ายเรือเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย โดยส่วนหนึ่งคัดเลือกจากอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) จากอำเภอต่างๆ และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของกรมการปกครองที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

⁴⁹ นฤมล อุบลทิพย์, (อ้างแล้ว), น.2-3.

5. พัฒนาระบบเตือนภัยและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องภัยธรรมชาติและหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจอย่างทั่วถึง

6. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัย โดยการเยี่ยมเยียนให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ผู้ประสบภัยคืนชีวิตสุภาพปกติและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมานโยบายที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัยไม่ได้มีการกำหนดได้อย่างชัดเจน ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้า ภายหลังจากเกิดภัยเท่านั้น เช่น การบรรเทาทุกข์ การแจกเครื่องอุปโภคและบริโภค หรือเบี้ยยังชีพ เป็นต้น แม้ว่าจะเกิดสาธารณภัยที่รุนแรงหลายครั้ง เช่น ภัยพิบัติดินโคลนถล่ม พายุ ภัยแล้ง ภัยน้ำท่วม หรืออุทกภัยช่วงปี พ.ศ. 2530 และ 2531 แต่ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จนกระทั่งในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ที่ได้เริ่มกำหนดแนวทางปรับปรุงระบบป้องกันเพื่อบรรเทาอุบัติภัยและสาธารณภัย โดยได้มีการจัดตั้งสำนักงานป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ(กปอ.) ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับอุบัติภัยและสาธารณภัย รวมทั้งติดตามและประเมินผลของหน่วยปฏิบัติ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ จะเน้นการป้องกันและบรรเทาอุบัติภัยมากกว่าสาธารณภัย โดยเฉพาะในด้านการจราจรทางบก โดยเริ่มให้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ 3 ในกรณีประสบอุบัติเหตุ และควรรณรงค์ป้องกันอุบัติภัย เป็นต้น ส่วนนโยบายด้านสาธารณภัยนั้นก็ยังไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้มีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการเพื่อป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยอันเกิดจากธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมและการป้องกันบรรเทาเพื่อลดผลกระทบที่จะสร้างความเสียหายให้น้อยที่สุด โดยกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นหน่วยหลักในการปฏิบัติที่จะนำเอาเนโยบายดังกล่าวไปวางแผนให้เกิดการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลมีการพิจารณาทบทวนทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ใหม่ ซึ่งได้เน้นด้านการปรับปรุงและพัฒนาระบบเศรษฐกิจ การเงิน และการคลังให้มีเสถียรภาพยิ่งขึ้น ส่วนนโยบายด้านสาธารณภัยก็ไม่ได้มีการกำหนดไว้ เพราะไม่ใช่เรื่องเร่งด่วนที่จะต้องเร่งแก้ไขในช่วงเวลาที่เหลือของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

2.3 นโยบายรัฐบาล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะรวบรวมข้อมูลจากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลแต่ละคณะต่อรัฐสภาก่อนเข้าบริหารประเทศ พบว่านโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณสุขของรัฐบาลแต่ละคณะมีดังนี้

1. นโยบายของรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2523 กล่าวถึงเฉพาะ "ภัยแล้ง และปัญหาผู้อพยพพลัดถิ่น" ส่วนมาตรการเตรียมพร้อมในภาวะฉุกเฉินนั้นเพียงกล่าวเฉพาะการปรับปรุงสาธารณสุข ซึ่งให้มีการประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขใหม่ มหาตมไทย เกษตร อุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา และธุรกิจเอกชน

2. นโยบายรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2531 ระบุถึงการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การให้ความสำคัญเร่งด่วนต่อการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาล้างแวดล้อม

3. นโยบายของรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2534 นอกเหนือจากมาตรการแก้ไขภัยแล้งแล้วยังกล่าวถึงการระบอบของศัตรูพืช ภัยจากโรคเอดส์ และปัญหาล้างแวดล้อม ส่วนนโยบายด้านสาธารณสุขกล่าวถึงระบบป้องกันสาธารณสุข องค์การเอกชน และการป้องกันอันตรายจากสารพิษ และวัตถุอันตรายเป็นครั้งแรก โดยมีการกำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขไว้ดังนี้

1) จัดให้มีระบบป้องกันอุบัติเหตุ และบรรเทาสาธารณสุขให้มีความพร้อมที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

2) สนับสนุนองค์การสาธารณสุขประโยชน์ให้มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณสุขโดยปรับปรุงกฎระเบียบและภาวการณ์ที่เกี่ยวข้อง

3) ป้องกันอันตรายจากสารพิษและวัตถุอันตรายโดยปรับปรุงระบบควบคุม ตั้งแต่การเก็บรักษา การใช้และการกำจัด รวมทั้งเร่งรัดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และรณรงค์ให้ชุมชนและองค์กรเอกชนมีบทบาทร่วมในการควบคุม

4. นโยบายรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2535 ระบุว่า นอกจากปรับปรุงนโยบายบางข้อของรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน แล้วได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการรณรงค์จิตสำนึกของประชาชนดังนี้ "เร่งสร้างจิต

สำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงอันตราย อันเกิดจากปัญหามลพิษ และสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนบทบาทของชุมชน และองค์กรพัฒนาภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกับภาครัฐ รวมทั้งจัดให้มีระบบป้องกันภัยโดยช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่รวดเร็วทันเหตุการณ์และสนับสนุนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีบทบาทและหน้าที่ในการป้องกันสาธารณภัยร่วมกัน" ส่วนนโยบายเร่งด่วนยังคงเป็นเรื่องภัยแล้ง

5. นโยบายของรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน (ชุดที่ 2) เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันที่ 22 มิถุนายน 2535 ระบุว่า จะเริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ภัยแล้งและน้ำท่วม

6. นโยบายของนายชวน หลีกภัย เป็นรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 ระบุเพียงสั้นๆ ว่า "จัดให้มีระบบป้องกันอุบัติเหตุ อดอุบัติเหตุ และสาธารณภัย"

7. นโยบายรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26/ กรกฎาคม 2538 ได้แถลงนโยบายเรื่องสาธารณภัยไว้ว่า "พัฒนาระบบป้องกันบรรเทาและระงับอุบัติเหตุให้สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพด้วยการปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงานปฏิบัติทั้งในด้านเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ และเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ สนับสนุนให้องค์กรประชาชนเข้ามีส่วนร่วมด้วยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการดำเนินการบรรเทาภัย และประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และ จัดสำนึกในการป้องกันระงับอุบัติเหตุแก่กลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียน ผู้ใช้ถนน ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการและกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ"

8. นโยบายของรัฐบาล พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2539 ระบุว่า "เพิ่มประสิทธิภาพในด้านการบริการจัดการด้านอุบัติเหตุและสาธารณภัย อดระงับประชาชนสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการป้องกันและระงับอุบัติเหตุและสาธารณภัย รวมทั้งป้องกัน และแก้ไขปัญหาอันเกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย และภัยแล้ง ให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ของประชาชนภายหลัง ประสบภัยดังกล่าวโดยเร่งด่วน"

9. นโยบายของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี (ครั้งที่ 2) แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ระบุถึงนโยบายด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินว่า "รณรงค์เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกและตระหนักในการเคารพกฎหมายควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเร่งรัดและกวัดจั้นให้เจ้า

หน้าที่ของรัฐทุกระดับดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม พัฒนาคุณภาพของเจ้าหน้าที่จัดหาเครื่องมือและพัฒนาเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการกิจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพระบรมวงศานุวงศ์ และปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจนการป้องกันอุบัติเหตุและสาธารณภัย ให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนอย่างทั่วถึง”

จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาพบว่ารัฐบาลแต่ละคณะยังให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านการบริหารจัดการสาธารณภัยค่อนข้างน้อย แม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจะเกิดสาธารณภัยที่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างรุนแรงหลายครั้งก็ตาม รัฐบาลของนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นรัฐบาลชุดแรกที่กำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัยไว้ค่อนข้างชัดเจน ทickerกำหนดนโยบายดังกล่าวอาจเป็นเพราะประเทศไทยเพิ่งประสบสาธารณภัยครั้งรุนแรงที่สุดคือพายุไต้ฝุ่นเกย์และกรณีรถบรรทุกก๊าซระเบิดที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่รัฐบาลชุดนี้มีวาระเพียง 1 ปีเท่านั้นจึงไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายที่วางไว้มากนัก นอกจากนี้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งมากส่วนใหญ่จะมีวาระเพียง 1-2 ปีเท่านั้นจึงทำให้นโยบายขาดความต่อเนื่อง และนโยบายที่กำหนดขึ้นมาจะเป็นเพียงแนวทางกว้างๆ เท่านั้น แต่ไม่ได้ลงลึกถึงการปฏิบัติอย่างแท้จริง” ที่คำคือรัฐบาลและผู้บริหารระดับสูงในระบบราชการขาดความตระหนักและสนใจปัญหาในด้านนี้ อาจเป็นเพราะมีภารกิจด้านอื่นอยู่รุ่มกม ดังนั้นบริหารจัดการสาธารณภัยจึงมีลักษณะ “ฉวยโอกาส” หรือเป็นไปเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัยเฉพาะหน้าเท่านั้น...⁵⁰

⁵⁰ อิศระ สุวรรณพล อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 30, น. 60

3. องค์กรที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัย

ปัจจุบันการจัดการสาธารณภัย ได้มีหลายองค์กรที่รับผิดชอบ ทั้งในบทบาทของการป้องกัน บรรเทาสาธารณภัยและฟื้นฟูผู้ประสบภัย องค์กรเหล่านี้สามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะคือ

3.1 องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเกี่ยวกับสาธารณภัยโดยตรงและมีกฎหมายในลักษณะต่างๆ รองรับ เช่น พระราชบัญญัติ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมติคณะรัฐมนตรี เช่น⁵¹

3.1.1 คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ (กป.พร.) กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 เป็นองค์กรระดับชาติที่มีบทบาทในการบริหารงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนโดยรวมของประเทศ ซึ่งครอบคลุมถึงสาธารณภัย ภัยจากการจลาจล ภัยจากการก่อการร้าย และภัยสงคราม คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ เจ้าหน้าที่ระดับสูงจากส่วนราชการต่างๆและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ โดยมีหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน รวมถึงการวางแผน และการบริหารงานในระดับปฏิบัติการ มีกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ โดยกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่จัดทำแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และพิจารณาทบทวน หรือปรับปรุงแผนดังกล่าวอย่างน้อยทุกๆ 3 ปี เสนอต่อคณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ และกำหนดให้กองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเขตท้องที่จัดทำแผนเฉพาะในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดังกล่าวให้สอดคล้องกับแผนหลัก และอำนาจการปฏิบัติงานในการป้องกันและบรรเทาอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ รวมทั้งการฟื้นฟูบูรณะสิ่งเสียหายอันเนื่องมาจากสาธารณภัย ภัยคุกคามเฉพาะพื้นที่และภัยสงครามทั่วราชอาณาจักร

⁵¹ชาญณรงค์ จันทโรจก และเบญจรัตน์ ชัยศิริรัตน์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 9

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	เป็นประธานกรรมการ
2. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็นรองประธานกรรมการ
3. ปลัดกระทรวงกลาโหม หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
4. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
5. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
6. ปลัดกระทรวงคมนาคม หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
8. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
9. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
10. อธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
11. อธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
12. ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกิน 5 คน
ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง	เป็นกรรมการ
13. อธิบดีกรมการปกครอง	เป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- กำหนดนโยบายเกี่ยวกับกรป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- วางแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- กำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลตามแผนการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน รวมทั้งการฝึกซ้อมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- วางระเบียบเกี่ยวกับคำตอบแทน คำทดแทน และค่าใช้จ่ายอื่นในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- พิจารณาและกำหนดกิจการอื่นเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ผังการจัดกองอำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร

โครงสร้างกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (กป.พร.)

โครงสร้างองค์กร กป.พร. จัดแบ่งตามหน่วยการปกครอง ตั้งแต่ระดับชาติ ถึงอำเภอ และท้องถิ่น มีผู้อำนวยการการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (ผอ.ปพร.) แต่ละระดับเป็นผู้บังคับบัญชา ดังนี้

- ระดับชาติ - รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้อำนวยการป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร
- ระดับภาค - ผอ. ปพร.ภาคที่ได้รับการแต่งตั้งจาก ผอ.ปพร.แห่งราชอาณาจักร ในกรณีที่มีพิจารณาเห็นว่าจำเป็น
- ระดับจังหวัด - ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจังหวัด
- ระดับอำเภอ - นายอำเภอ เป็นผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอำเภอ
- ส่วนท้องถิ่น - ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกรุงเทพมหานคร
- นายกเทศมนตรี เป็นผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาล
- ปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเมืองพัทยา

2.1.2 คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) มีหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย แผนหลัก แนวทางปฏิบัติ การประสานงาน ตลอดจนข้อเสนอนะ ในการป้องกันอุบัติภัยต่อคณะรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2526 มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ เจ้าหน้าที่ระดับสูงจากส่วนราชการต่างๆ เป็นกรรมการ และมีรองงานคณะที่ปรึกษาและกรรมการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการ

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

1. นายกรัฐมนตรี	เป็นประธานกรรมการ
2. รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย	เป็นรองประธานกรรมการ
3. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็นกรรมการ
4. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	เป็นกรรมการ
5. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	เป็นกรรมการ
6. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ	เป็นกรรมการ
8. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	เป็นกรรมการ

9. อธิบดีกรมตำรวจ	เป็นกรรมการ
10. อธิบดีกรมเจ้าท่า	เป็นกรรมการ
11. อธิบดีกรมตำรวจ	เป็นกรรมการ
12. อธิบดีกรมทางหลวง	เป็นกรรมการ
13. อธิบดีกรมแรงงาน	เป็นกรรมการ
14. อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม	เป็นกรรมการ
15. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	เป็นกรรมการ
16. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เป็นกรรมการ
17. เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	เป็นกรรมการ
18. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 4 คน
ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง	เป็นกรรมการ
19. กรรมการหรือบุคคลอื่นที่คณะกรรมการแต่งตั้ง	เป็นกรรมการและเลขานุการ
20. ผู้อำนวยการกอง กองงานคณะที่ปรึกษาและ
กรรมการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. เสนอนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุต่อคณะรัฐมนตรี
2. เสนอแนะแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรับนโยบายและแผนหลักที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้วไปดำเนินการ
3. จัดทำข้อเสนอนโยบายและให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ เสนอต่อนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี
4. เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการให้มีกฎหมาย หรือแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ
5. ประสานงานและติดต่อขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในการป้องกันอุบัติเหตุ
6. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรม การประชุม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ
7. ประชาสัมพันธ์ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
8. ปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

โครงสร้างคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ

3.1.3 คณะกรรมการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2502 คณะกรรมการเตรียมพร้อมแห่งชาติมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ และมีเจ้าหน้าที่ระดับสูงส่วนราชการต่างๆ ประกอบขึ้นเป็นคณะกรรมการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาปัญหานโยบายและวางแผน ตลอดจนประสานงานในการวางแผนโครงการ มาตรการและกำหนดแนวทางการเตรียมพร้อมแห่งชาติสำหรับภาวะไม่ปกติ ซึ่งรวมถึงการเกิดสาธารณภัย

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

1. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	เป็นประธานกรรมการ
2. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	เป็นรองประธานกรรมการ
3. ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
4. ปลัดกระทรวงการคลัง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
5. ปลัดกระทรวงกลาโหม หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
6. ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
7. ปลัดกระทรวงพาณิชย์ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
8. ปลัดกระทรวงคมนาคม หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
9. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
10. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
11. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
12. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
13. ปลัดกระทรวงยุติธรรม หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
14. ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
15. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
16. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
17. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
18. ผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
19. ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
20. อธิการบดีการปกครอง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
21. อธิการบดีประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ

22. อธิการบดีกรมทางหลวง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
23. เจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหาร หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
24. เจ้ากรมยุทธการทหาร หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
25. ผู้แทนกองบัญชาการทหารสูงสุด	เป็นกรรมการ
26. ผู้แทนกองอำนาจการการรักษความมั่นคงภายใน	เป็นกรรมการ
27. รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ฝ่ายนโยบาย	เป็นกรรมการ
28. รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ฝ่ายบริการ	เป็นกรรมการ
29. รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ฝ่ายเตรียมพร้อม	เป็นกรรมการและเลขานุการ
30. ผู้อำนวยการกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	เป็นกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
31. ผู้อำนวยการกอง 6 สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	เป็นกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. พิจารณาปัญหา นโยบาย วางแผน ประสานงาน และประเมินผลในกรวางแผนโครงการ มาตรการและกำหนดการเตรียมพร้อมแห่งชาติ
2. พิจารณาและกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้มีการเตรียมพร้อมภาคอื่นที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการ และเอกชนหลายฝ่ายตั้งแต่ยกมปกติให้สามารถสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขสาธารณภัยร้ายแรง
3. พิจารณานำแผนฯ ไปปรับใช้เพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขสาธารณภัยร้ายแรง
4. พิจารณาสับสนุนเกี่ยวกับการของบประมาณ ซึ่งเกี่ยวข้องกับส่วนราชการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เท่าที่ฐานะทางเศรษฐกิจและปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะอำนวย
5. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมแห่งชาติได้ตามความจำเป็น
6. เชิญบุคคลใดมาเพื่อสอบถามหรือชี้แจง แสดงความคิดเห็นอันเกี่ยวกับงานเตรียมพร้อมแห่งชาติ หรือให้เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือสิ่งใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา

3.1.4 คณะกรรมการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน แต่งตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2525 มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นประธานคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ระดับสูง จากส่วนราชการต่างๆ เป็นกรรมการและมีอธิบดีกรมเจ้าท่าเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางประสานการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางทะเล เนื่องจากน้ำมัน โดยมีกรมเจ้าท่าเป็นหน่วยดำเนินการ

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	เป็นประธานกรรมการ
2. ปลัดกระทรวงคมนาคม	เป็นรองประธานกรรมการ
3. อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
4. อธิบดีกรมการเดินพาณิชย์ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
5. อธิบดีกรมประมง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
6. อธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
7. อธิการบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
8. เจ้ากรมยุทธการทหารบก หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
9. เจ้ากรมยุทธการทหารเรือ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
10. เจ้ากรมยุทธการทหารอากาศ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
11. เจ้ากรมอุทกศาสตร์ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
12. อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
13. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	เป็นกรรมการ
14. ผู้แทนกรมตำรวจ	เป็นกรรมการ
15. ผู้แทนกรุงเทพมหานคร	เป็นกรรมการ
16. ผู้แทนกรมบัญชีกลาง	เป็นกรรมการ
17. ผู้แทนการสื่อสารแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
18. ผู้แทนการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
19. ประธานกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของวงการอุตสาหกรรมน้ำมัน หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
20. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง	เป็นกรรมการ

21. อธิบดีกรมเจ้าท่า	เป็นกรรมการและเลขานุการ
22. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
23. ผู้แทนกรมเจ้าท่า	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการในเรื่องต่อไปนี้

- (ก) กำหนดหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งให้เป็นศูนย์สื่อสาร เพื่อรับแจ้งและตรวจสอบเหตุในกรณีที่มีน้ำมันรั่วในทะเล ในลักษณะที่อาจจะมีภาวะมลพิษ
- (ข) กำหนดหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งให้เป็นศูนย์ควบคุมการปฏิบัติการโดยให้มีศูนย์ปฏิบัติการระดับภูมิภาคได้ตามความจำเป็น เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการภาวะมลพิษทางทะเลอันเนื่องจากน้ำมัน
- (ค) กำหนดหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำมันในทะเลและการแผ่ขยายของการรั่วไหลดังกล่าว
- (ง) สั่งการให้หน่วยงานของรัฐนำเครื่องอุปกรณ์ เครื่องมือ ยานพาหนะ และวัสดุที่มีอยู่มาใช้เพื่อป้องกันจัดการภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมันได้ตามที่เห็นสมควรและจำเป็น
- (จ) กำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันและการจัดการภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐตาม (ก) (ข) (ค) หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม

2. กำหนดหน้าที่และระเบียบปฏิบัติงานของศูนย์สื่อสารตาม 1 (ก) และกำหนดหน้าที่เขตท้องที่และระเบียบปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมการปฏิบัติการและศูนย์ปฏิบัติการระดับภูมิภาคตาม 1 (ข)

3. ตรวจสอบ และควบคุม ดูแล ให้หน่วยงานของรัฐตาม 1 (ก) (ข) และ (ค) หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการตาม 1(จ)

4. ควบคุมการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานที่จะกำหนดขึ้นตาม 1 (ก) (ข) และ (ค) ส่วนที่ได้รับบริจาคจากผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับน้ำมัน และบุคคลอื่นเพื่อป้องกันและจัดการภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน

5. เฝ้าระวังและติดตามผลการดำเนินคดีตามกฎหมาย เมื่อเกิดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน

6. ขอความร่วมมือจากเอกชนให้นำเครื่องอุปกรณ์ เครื่องมือ ยานพาหนะ หรือวัสดุที่มีอยู่ หรือจัดการหาสิ่งดังกล่าวมามอบให้ กปน. มาใช้เพื่อป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน

7. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการโดยอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร

8. เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน

3.1.6 คณะกรรมการแผ่นดินไหวแห่งชาติ ตั้งขึ้นติดตามคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 กันยายน 2528 ประกอบด้วย ดร.ชจิต บัวจิตติ เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา เป็นรองประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก 17 คน มีกรมอุตุนิยมวิทยาเป็นหน่วยดำเนินการ โดยมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะมาตรการและแนวทางป้องกันการเตือนภัยและบรรเทาภัยอันเกิดจากแผ่นดินไหว ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในการแลกเปลี่ยนความรู้และส่งเสริมการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

1. ดร.ชจิต บัวจิตติ	เป็นประธานกรรมการ
2. อธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา	เป็นรองประธานกรรมการ
3. อธิบดีกรมโยธาธิการ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
4. อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
5. อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
6. เจ้ากรมอุทกศาสตร์ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
8. เลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
9. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
10. ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
11. นายกวีศวกรรมเสถานแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ

12. นายกมลวศุมวิทวรรณที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
13. นายสโว ลุนทโรวาท	เป็นกรรมการ
14. นายสุภาพ ภูประดิษฐ์	เป็นกรรมการ
15. นายการุญ จันทรางศู	เป็นกรรมการ
16. นายปริญญา นุตาลัย	เป็นกรรมการ
17. เรือเอกสุกิจ เย็นทรง	เป็นกรรมการ
18. ผู้อำนวยการกองการศึกษาและวิจัย กรมศุลกากรนิคมวิทยา	เป็นกรรมการและเลขานุการ
19. หัวหน้าฝ่ายภูมิพิสิกส์ กรมศุลกากรนิคมวิทยา	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ติดตามและประสานงานกับสมาคม องค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านแผ่นดินไหวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อคิดเห็น และข้อมูล เช่น จัดให้มีการประชุม สัมมนา และอภิปรายด้านแผ่นดินไหว

2. ส่งเสริมการศึกษาและวิจัยด้านแผ่นดินไหว และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. เผยแพร่ความรู้เรื่องแผ่นดินไหวให้สาธารณชนทราบ

4. เสนอแนะมาตรการ และแนวทางป้องกัน การเตือนภัย และกฎบรรเทาภัยที่

เกิดจากแผ่นดินไหว

5. รายงานผลให้คณะรัฐมนตรีทราบทุก 6 เดือน

6. แต่งตั้งคณะกรรมการได้ตามความจำเป็น

3.1.6 กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการคมนาคมขนส่ง การพัฒนาแหล่งน้ำ การสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม การจัดหาน้ำสะอาดและการพลังงานทดแทน ตลอดจนการก่อสร้างเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วางมาตรฐานในการศึกษาอบรมและเผยแพร่ความรู้ด้านช่างแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และประชาชน ตลอดจนกำกับควบคุมดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายอันเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้านอาคาร สถานที่แสดงมหรสพ

3.1.7 กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่ตรวจสอบกำกับดูแล ผู้ประกอบกิจการโรงงานและผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายให้ปฏิบัติตามพระราช

บัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 รวมทั้งวางมาตรการ
ก่อบัญหามลพิษ และการป้องกันอุบัติเหตุจากวัตถุอันตราย

3.1.8 กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม มีหน้าที่ตรวจสอบและจัด
ระเบียบ การขนส่งทางถนนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และการดำเนินการ
เกี่ยวกับรถยนต์และล้อเลื่อน ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน เพื่อให้
ระบบการขนส่งทางบกและการใช้รถใช้ถนนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจสังคม การเมือง และ
ความมั่นคงของประเทศ โดยในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย กรมการขนส่ง
ทางบกจะรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบสภาพเครื่องยนต์และล้อเลื่อน ตลอดจนผู้ขับขี่เพื่อป้อง
กันบรรเทาการเกิดอุบัติเหตุจากรถสาธารณะ

3.1.9 กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงคมนาคม มีหน้าที่รับผิดชอบในการพยากรณ์
ลักษณะลมฟ้าฟ้าทั่วไป ออกคำเตือนลักษณะอากาศร้าย และน้ำท่วมอันจะเป็นอันตรายแก่ชีวิต
และก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน ทำการตรวจและบันทึกสภาพลมฟ้าอากาศคลื่นละเหือน
ของพื้นดิน และวัดระดับน้ำในแม่น้ำลำค้ำของประเทศไทยรวม วิเคราะห์ จัดทำสถิติข้อมูล อุต
ุนิยมวิทยา อุตุนิยมวิทยาอุทก และระดับน้ำในแม่น้ำ ตลอดจนพิมพ์เอกสารสถิติ เพื่อใช้ในการ
วางแผนคำนวณ และออกแบบนอกจากนี้ยังได้บริการอุตุนิยมวิทยา เพื่อประโยชน์ในการขนส่ง
ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศตลอดจนกรเกษตร และกิจการอื่นๆ แก่ทางราชการทหาร
พลเรือน องค์กร และประชาชนทั่วไป

3.1.10 กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ
ควบคุม ป้องกันและกำจัดมลพิษในแม่น้ำ ลำคลอง และทะเล

3.1.11 การควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
มีหน้าที่เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่ง
ชาติ ด้านการควบคุมมลพิษ เสนอและกำหนดมาตรฐาน คุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐาน
ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด และติดตามตรวจสอบสถานการณ์มลพิษ

3.1.12 กองบังคับการตำรวจดับเพลิง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกัน บรรเทาอัคคีภัย การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากอัคคีภัยและการให้ความรู้ในการป้องกันบรรเทา และการควบคุมเพลิงไหม้แก่ประชาชน และอาสาสมัครป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

3.1.13 กรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ในการคุ้มครองแรงงาน และสวัสดิการของแรงงานทั่วไป และแรงงานเฉพาะกลุ่ม ส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานให้มีความปลอดภัยในอาชีพงาน ตลอดจนเสนอแนะมาตรการเพื่อพัฒนาสภาพและสิ่งแวดล้อมในกรทำงาน ซึ่งรวมทั้งการควบคุมอุบัติเหตุร้ายแรงขึ้นเนื่องจากการดำเนินงานของสถานประกอบการตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย

3.1.14 กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการสงเคราะห์และฟื้นฟูราษฎรผู้ประสบสาธารณภัยทั่วประเทศที่มีความเดือดร้อนและจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือเฉพาะหน้า เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้กลับคืนสู่การดำรงชีวิตตามปกติสุขต่อไป บริการที่จัดให้แก่ผู้ประสบภัยได้แก่ จัดเลี้ยงอาหาร จัดที่พักชั่วคราว สงเคราะห์ เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม เครื่องครัว เครื่องประกอบอาชีพ วัสดุซ่อมสร้างที่อยู่อาศัย สงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาล ค่าจัดการศพ เงินสงเคราะห์ครอบครัว พื้นผู้ประสบอุทกภัยหลังน้ำลดรวมทั้งช่วยเหลือ ผู้ตกทุกข์ได้ยากให้กลับภูมิลำเนาเดิม และมีกอบรมอาสาสมัครสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัยและอาสาสมัคร (นายท้ายเรือ) ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

3.1.15 กระทรวงกลาโหม กองทัพต่างๆ มีบทบาทสำคัญในการกู้ภัย และบรรเทาสาธารณภัยทั้งทางบกและทางน้ำ กองทัพเรือยังมีบทบาทในการกำจัดคราบน้ำมันในทะเล กรมอุทกศาสตร์ เกี่ยวข้องกับระดับน้ำ

3.1.16 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการดำเนินงานป้องกันอุทกภัย และกรมวิชาการเกษตรเกี่ยวข้องกับการควบคุมสารพิษที่ใช้ในการเกษตร การกำจัดวัชพืช และศัตรูพืช

3.1.17 กระทรวงสาธารณสุข มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแพทย์ และการอนามัย รวมทั้งการเตรียมความพร้อมและการบรรเทาทุกข์ มาตรการความปลอดภัยเกี่ยวกับอาหารและยา

3.2 องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติงานในขณะเกิดสาธารณภัย เป็นองค์กรที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในขณะเกิดสาธารณภัยเป็นพิเศษนอกเหนือจากหน้าที่ตามปกตินั้น ส่วนใหญ่จะเป็นองค์กรที่มีความพร้อมในด้านบุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ ซึ่งสามารถระดมมาใช้ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วเมื่อมีความต้องการเกิดขึ้น เช่น กองทัพทั้งกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ หรืออาจจะเป็นหน่วยงานที่มีเครื่องจักร อุปกรณ์อยู่ในพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น เมื่อเกิดอุทกภัยและวาตภัยที่จังหวัดภาคใต้เมื่อ ปี 2531 และ 2532 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้นมาดำเนินการเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย คือ

3.2.1 คณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้ ซึ่งตั้งขึ้น โดยอาศัยอำนาจประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 เพื่อรับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนเมื่อครั้งเกิดอุทกภัยและแผ่นดินถล่มในภาคใต้เมื่อปลายปี 2531 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีภาคีจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยขึ้นที่ทำเนียบรัฐบาลและในระดับภูมิภาค

3.2.2 คณะกรรมการและศูนย์ช่วยเหลือประสบวาตภัยใต้ผืนแกว ซึ่งรัฐบาลจัดตั้งขึ้นในพ.ศ. 2529 หลังจากเกิดวาตภัยที่จังหวัดชุมพร และประจวบคีรีขันธ์ โดยมีหลักการและเหตุผลเช่นเดียวกับปี 2531 มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการมีหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผน และประสานความช่วยเหลือจากประชาชน และศูนย์ช่วยเหลืออื่นๆ และในครั้งนั้นศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบวาตภัย ได้จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกช่วยเหลือผู้ประสบวาตภัยใต้ผืนแกวขึ้นอีก โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบวาตภัยใต้ผืนแกว เป็นผู้อำนวยความสะดวก

3.3 องค์กรภาคเอกชน หมายถึง หน่วยงานที่ไม่ใช่ราชการที่มีการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกันการบรรเทาปัญหาสาธารณภัย และการฟื้นฟูผู้ประสบภัยในที่นี้ได้แก่มูลนิธิ สมาคม กลุ่ม ชมรมอาสาสมัคร องค์กรสาธารณกุศล ในรูปแบบต่างๆ และรวมถึงองค์กรธุรกิจ มีดังนี้

3.3.1 สภาภาชาชาติไทย เป็นสภาการกุศลสาธารณสงเคราะห์ที่ตั้งขึ้นมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยรักษาพยาบาลผู้ป่วยไข้ และบาดเจ็บในยามสงคราม และในยามสงบกับทั้งทำการบรรเทาทุกข์ในเหตุการณ์สาธารณภัยได้แก่ ไฟไหม้ น้ำท่วม วาตภัย เป็นต้น โดยไม่เลือกชาติ ชนชั้น วรรณะ ศาสนา หรืออคติคติทางการเมืองของผู้ประสบภัยคือยึดหลักมนุษยธรรม ความเสมอภาค และความเป็นกลางเป็นมูลฐานสำคัญ⁵² ส่วนภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัยนั้น เมื่อได้รับแจ้งเหตุภัยพิบัติ จากส่วนกลาง (อัครราชทูต อุตภักย์ วาตภักย์ และสาธารณภักย์อื่นๆ) สภาภาชาชาติไทยจะออกหน่วยรักษาพยาบาลไปให้การรักษาดูแลตามเขตที่เกิดภัยขอมา และนำสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคไปแจกจ่ายตามที่เห็นสมควร ส่วนในภูมิภาคจังหวัดที่มีสถานีกาชาตของสภาภาชาชาติตั้งอยู่ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นแล้วกาชาตจังหวัดจะให้การบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติในจังหวัดนั้นๆ โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่จังหวัด หากไม่เป็นการเพียงพอ เหล่ากาชาตจังหวัดจะรายงานไปยังส่วนกลางรับทราบสนับสนุนเพิ่มเติม และถ้ามีผู้เจ็บป่วยมากภายในสภาภาชาชาติไทยจะพิจารณาจัดหน่วยงานเฉพาะกิจเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติกรด้วย⁵³ สำหรับกรปฏิบัติงานของเหล่ากาชาตจังหวัดได้ชื่อหลักปฏิบัติดังนี้⁵⁴

ในยามปกติให้ว่างแผนไว้ กำหนดว่าใครจะทำอะไร เมื่อมีสาธารณภัยเช่นไฟไหม้หรือน้ำท่วม เหล่ากาชาตจะหาสมาชิกเพิ่มเติม รับบริจาคสิ่งของเตรียมไว้เมื่อจำเป็นต้องแจกจ่าย

2. ออกปฏิบัติการช่วยเหลือทันทีเมื่อมีภัย เช่นให้การรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บทั้งนี้เพราะสมาชิกเหล่ากาชาตมักจะได้รับการอบรมการปฐมพยาบาลมาแล้ว นอกจากนี้สมาชิกเหล่ากาชาตยังแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นแก่ผู้ประสบสาธารณภัย ซึ่งไม่ควรจะซ้ำซ้อนกับประชาสงเคราะห์จังหวัด
3. การปฏิบัติงานของเหล่ากาชาต เมื่อดำเนินการแล้วต้องรับรายงานให้สภาภาชาตทราบ หากต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติม สภาภาชาตพร้อมจะให้การสนับสนุนช่วยเหลือต่อไป

⁵²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา บรรเทาสาธารณภัย หน่วยที่ 8-15, กรุงเทพฯ ; สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533 น.840.

⁵³กรมประชาสงเคราะห์กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, รายงานผลการปฏิบัติงานสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ประจำปีงบประมาณ 2539, กรุงเทพฯ ; การันตีการพิมพ์, 2540 น.25.

⁵⁴มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, อ้างแล้ว น. 843.

จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของสภาการศึกษาไทยได้กล่าว ได้กระทำในบทบาทของการบรรเทาสาธารณภัยนับได้ว่าเป็นองค์กรสาธารณกุศลที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ทั้งในยามปกติและยามสงคราม

3.3.2 มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมูลนิธิที่ได้ก่อกำเนิดเนื่องมาจากผลของมหาวาตภัย เมื่อวันที่ 25-26 ตุลาคม 2505 ทำให้ประชาชนในภาคใต้ 12 จังหวัด ได้รับความเสียหายโดยเฉพาะอย่างยิ่งหมู่บ้านชาวประมง แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้มีผู้เสียชีวิต 950 คน สูญหาย 194 คน บาดเจ็บ 456 คน ไร้ที่อยู่อาศัยประมาณ 17,600 คน ทรัพย์สินของประชาชนเสียหายประมาณ 1,233 ล้านบาท และทรัพย์สินทางราชการเสียหายประมาณ 45 ล้านบาท การช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยในครั้งนี้ มีผู้บริจาคเงินโดยเสด็จพระราชกุศลเป็นเงินทั้งสิ้น 11,200,569 บาท และได้มอบให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งสิ้น 9,537,259 บาท คงเหลืออีก 1,663,310 บาท และได้รับพระราชทานเงินส่วนที่เหลือนี้ให้เป็นทุนประเดิมในการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยต่อไปโดยได้รับพระราชทานนามว่า "มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์" และได้รับอนุญาตให้จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2508⁵⁵ สำหรับวัตถุประสงค์หลักของมูลนิธิ 3 ประการ คือ⁵⁶ 1) เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่เด็กกำพร้าหรืออภยาตา ซึ่งประสบภัยภาคใต้ 2) เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นส่วนรวมแก่ประชาชนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนประการอื่น ซึ่งคณะกรรมการบริหารพิจารณาเห็นสมควร และได้รับความเห็นชอบจากนายกมูลนิธิ จะเห็นได้ว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์นี้ ตั้งขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือในระยะเกิดภัย เพื่อที่จะให้สงเคราะห์ช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าแก่ผู้ประสบสาธารณภัยอย่างทั่วถึง และหันเหเหตุการณ์โดยจับพละน และพิจารณาให้ความช่วยเหลือในระยะต่อเนื่องตามความจำเป็นเพื่อให้ผู้ประสบภัยสามารถช่วยเหลือตนเองต่อไปได้ตามปกติ

⁵⁵ กองสงเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสงเคราะห์ "การสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัย" (เอกสารอัดสำเนา), 2534, น. 4.

⁵⁶ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, อ้างแล้ว, น. 844-845.

3.3.3 มูลนิธิช่วยเหลือเด็กเยี่ยงดั่ง หรือมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เป็นมูลนิธิที่ได้ดำเนินงานสาธารณกุศล มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2453 และได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2480 โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ⁵⁷ ประการแรก บำเพ็ญทานกุศลต่างๆ ได้แก่การทำกาารอุปการะรักษา และพยาบาลผู้อนาถาที่ป่วยไข้ ซึ่งอาจเป็นการจ่ายให้หรือให้ที่อยู่อาศัย และให้การรักษาโดยมิได้หวัง เขามูลค่าตอบแทนประการที่ 2 เพื่อทำการช่วยเหลือจัดการศพของผู้อนาถาซึ่งอาจเก็บโดยฝังหรือเผา และประการที่ 3 เพื่อประกอบกิจการกุศลสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น ช่วยออกเงินร่วมทำบุญ ช่วยคนอนาถา ช่วยคนประสบอุทกภัย ปัจจุบันมูลนิธิได้ขยายขอบเขตการทำงานอย่างกว้างขวาง เพื่อให้การปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนแก่เพื่อนมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยากจากประสบภัยพิบัติต่างๆ ดำเนินอย่างครบวงจรชีวิต วรรณะ เชื้อชาติ ศาสนา งานด้านบรรเทาสาธารณภัย นอกจากนี้จะให้การสงเคราะห์ แก่ผู้ประสบภัยต่างๆ ทั้งอุทกภัย วิกฤภัย อัคคีภัย และภัยอื่นๆ ในรูปแบบของเงินสด และสิ่งของอุปโภค บริโภค ยารักษา การกู้ชีพแล้ว มูลนิธิยังได้ร่วมกับองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ พร้อมด้วยหนังสือพิมพ์จีนรายวัน จัดตั้งเป็นหน่วยงานบรรเทาทุกข์โดยเรียกชื่อ "หน่วยบรรเทาสาธารณภัย" โดยมีจุดประสงค์ให้การประสานงานร่วมกัน หรือสงเคราะห์ผู้ประสบอัคคีภัย อุทกภัย และวาตภัย ซึ่งมีทั้งหมด 46 องค์กร⁵⁸ ซึ่งรับการปฏิบัติถึงจนช่วยเหลือ ผู้ประสบสาธารณภัยนั้น เมื่อมูลนิธิได้รับแจ้งเหตุ จะจัดส่งหน่วยเคลื่อนที่ไปให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทันที โดยปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กองอำนาจการในท้องที่เกิดเหตุ พร้อมกับเลี้ยงอาหารในวันเดียวกันและจะเลี้ยงต่อเนื่องจนกว่าจะหมดความจำเป็น ขณะเดียวกันจะสำรวจจำนวนผู้ประสบภัยในแต่ละครอบครัว เพื่อแจกจ่ายเงินสด และเครื่องอุปโภคบริโภคร่วมกับสมาคม และมูลนิธิจีนต่างๆ ในส่วนของผู้เสียชีวิตทางมูลนิธิจะช่วยเก็บศพลงสถาบันนิคมและจ่ายค่าจัดการศพให้ญาติรายละ 5,000 บาท และหากขัดสนในด้านค่าพาหนะเคลื่อนย้ายศพกลับภูมิลำเนาทางมูลนิธิก็จะรับไว้พิจารณาต่อไป ส่วนในภูมิภาคมีสมาคม มูลนิธิประจำจังหวัด เป็นตัวแทนทุกจังหวัด และสามารถให้การช่วยเหลือได้ทันทีเมื่อเกิดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดอัคคีภัยที่มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครเกิน 300 กม. ทางตัวแทนจะทอดลงจ่ายเงินไปก่อนรายละ 400 บาท ถ้าระยะทางไม่เกิน 300 กม.

⁵⁷ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, อ้างแล้ว, น. 853.

⁵⁸ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง, หนังสือแจ้งกิจการ พ.ศ. 2536, กรุงเทพฯ : เอส.อาร์. ซี. เอ็นเวลลอป. จำกัด, 2537 น. 30-31.

ทางตัวแทนก็จะช่วยสำรวจจำนวนครอบครัวผู้ประสบภัยพร้อมทั้งแจ้งให้มูลนิธิทราบ ทางมูลนิธิก็จะเดินทางไปลงทะเบียนเอง โดยร่วมกับมูลนิธิประจำจังหวัด และหน่วยงานของภาครัฐในการประสานงานด้านข้อมูล เช่น ร่วมกับทางจังหวัดหรืออำเภอเมื่อทราบจำนวนผู้ประสบภัยแล้วก็จะทำการแจกจ่ายเงินสดและเครื่องอุปโภค บริโภค⁵⁵

3.3.4 สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเมื่อ ปี พ.ศ. 2503 โดยมีความมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานและให้การส่งเสริมความร่วมมือกับองค์การสังคมนิเคราะห์เอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม และพัฒนาสังคมรวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ วันที่ 10 สิงหาคม 2504 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ รับสมาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ รับเป็นองค์ประจักษ์ตติงศักดิ์ สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นจะเน้นการส่งเสริมและประสานงานกับหน่วยงานราชการและองค์กรสมาชิก และช่วยเหลือสิ่งของเครื่องอุปโภคที่จำเป็นในบางครั้งตามที่เห็นสมควร หรือเมื่อได้รับแจ้งจากกรมประชาสงเคราะห์⁵⁶ นอกจากนี้ทางสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยยังได้จัดตั้งกองทุน "ร่วมใจสงเคราะห์ชุมชน" เพื่อนำเงินที่ได้รับจากการบริจาคไปช่วยเหลือโครงการต่างๆ ขององค์กรสมาชิกทั่วประเทศ รวมทั้งโครงการต่างๆ ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย เช่น โครงการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบสาธารณภัย เป็นต้น⁵⁷

นอกจากองค์การที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีอีกหลายหน่วยงานที่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ทั้งอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ อุทกภัย และสาธารณภัยอื่นๆ เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมทั้งในระยะสั้น เช่นการช่วยเหลือเป็นสิ่งของเครื่องอุปโภค บริโภคเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์การเรียนและเงินสด ส่วนในระยะยาว เช่น การฟื้นฟูชุมชนและสภาพแวดล้อม

⁵⁵ กongsongkraphahee.org, กรมประชาสงเคราะห์, รายงานผลการปฏิบัติงานสงเคราะห์ผู้ประสบภัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2539, กรุงเทพมหานคร : กานันต์การพิมพ์ พ.ศ. 2540, น. 27.

⁵⁶ กongsongkraphahee.org, กรมประชาสงเคราะห์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 57 น. 25.

⁵⁷ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต, <http://www.ncswt.or.th/>

การฝึกอบรม อาชีพและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หน่วยงานเหล่านี้ได้แก่ มูลนิธิร่วมกตัญญู มูลนิธิสงเคราะห์ครอบครัวทหารผ่านศึกในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทร์พรบรมราชชนนี สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธสัมพันธ์สมาคมแห่งประเทศไทย สมาคมฮินดูสมาช มูลนิธิสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ยูวะสมาคมไทย-ซิกข์ในความอุปถัมภ์ของสมาคมคริสตศาสนิกสภา และสมาคมพุทธมามก สงเคราะห์การกุศลแห่งประเทศไทย (มีสมาชิก 43 องค์การทั่วประเทศ) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าองค์กรที่รับผิดชอบการจัดการสาธารณสุขมีอยู่ด้วยกัน 3 ลักษณะได้แก่ องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการในระดับชาติหลายคณะ และหน่วยงานต่างๆของรัฐจาก 12 กระทรวง และองค์กรเอกชนจำนวนมาก การปฏิบัติงานเพื่อบริหารจัดการสาธารณสุข ยังมีลักษณะต่างคนต่างทำ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน สับสน ล้นเบรื่องงบประมาณและขาดผู้นำอย่างแท้จริงในการตั้งการยามฉุกเฉิน และขาดประสิทธิภาพ⁶² เมื่อเกิดสาธารณสุขขึ้นทุกครั้ง การปฏิบัติงานในการระงับฉุกเฉิน การฟื้นฟูจะมีลักษณะค่อนข้างสับสน ปัญหาความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่จะเกิดขึ้นในทุกระดับตั้งแต่ระดับพื้นที่เกิดเหตุ ถึงระดับรัฐบาล หลายครั้งที่ไม่มียุทธศาสตร์รองรับแน่ชัด ทำให้นายกรัฐมนตรีต้องลงมาจัดการหรือสั่งการด้วยตนเอง การจัดการของส่วนราชการด้านสาธารณสุข มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการดำเนินการแบบแยกส่วน ซึ่งเป็นการไม่ประหยัดด้านทรัพยากร และขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการแบบรวมการ⁶³ ส่วนองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติงานในขณะเกิดสาธารณสุขนั้นเป็นการจัดตั้งในรูปแบบคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสาธารณสุข ส่วนใหญ่จะมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานเมื่อสิ้นสุดภารกิจ คณะกรรมการชุดดังกล่าวก็จะหมดวาระตามไปด้วย สำหรับองค์กรภาคเอกชนส่วนใหญ่จะมีบทบาทในด้านการบรรเทาและการฟื้นฟูผู้ประสบภัยภายหลังการเกิดภัย โดยจะช่วยเหลือเป็นเครื่องอุปโภค บริโภค เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และเงินสดสำหรับการประกอบอาชีพ หรือทุนการศึกษา เป็นต้น แม้ว่าจะองค์กรภาคเอกชนจะมีผลงานเป็นที่ยอมรับทั่วไปแต่ภาครัฐบาลเองกลับไม่ค่อยให้การสนับสนุน ทั้งด้านการฝึกอบรม ด้านการเงินหรือด้านภาษีการ ในขณะเดียวกันองค์กรภาคเอกชนเองก็มีปัญหาหลายอย่าง

⁶² อิศระ สุวรรณพล, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 30 น. 5.

⁶³ กองวางแผนเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 42, น. 3

ปัญหาการแข่งกันระหว่างมูลนิธิและปัญหาการทุจริต⁶⁴ ประเด็นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องขบคิดให้มาก ก็คือทำอย่างไรที่จะทำให้องค์กรต่างๆมาร่วมกันคิด ร่วมกันกำหนดแผนงาน และปฏิบัติงาน โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ ซึ่งจะทำให้การจัดการสาธารณภัยเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

⁶⁴ อิศระ สุวรรณพล, น. 6.